

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Δρ. Κωνσταντίνος Βότης, Δρ. Kristina Livitskaia και Ιορδάνης Παπουτσόγλου
Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain

Δρ. Κωνσταντίνος Βότης, Ιορδάνης Παπουτσόγλου και Αθανάσιος Πατενίδης
Η εφαρμογή του blockchain στον αγροτικό τομέα

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

A. Ευθύνη των ΟΤΑ σε αποζημίωση, ΣτΕ 2920/ 2019

B. Σύμπραξη πιστοποιημένων επαγγελματιών στη διαδικασία απονομής
συνταξιοδοτικών παροχών, ΣτΕ ολ 750/ 2023

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

A. . Υπηρεσιακή Κατάσταση Υπαλλήλων

B. Εφαρμογή του Εθνικού Συστήματος Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης

ISSN: 2459- 4172

π ρ Ο Τ Α σ η

Τόμος 6 Τεύχος 31
Ιανουάριος - Φεβρουάριος 2021

Διημερίδα Επιθεώρηση για την Τοπική Αυτοδιοίκηση
Κρατική Αρχιτεκτονική και Νομοθεσία

Διατίθεται δωρεάν στο: www.diplous-autodioikisi.gr

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ Θ. ΜΑΥΡΙΚΑΣ Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ε.τ.
ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΥΛΗΣ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΒΛΑΧΟΥ Πολιτικός Επιστήμων, Εμπειρογνώμων Τοπικής Αυτοδιοίκησης ΚΙΜΩΝ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΣ Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών
ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ	ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΡΔΙΚΑΚΗΣ τέως Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΛΑΝΗΣ Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ MSc, PhD, PMP® Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΝΑΣΑΙΝΑ Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	ΔΗΜΗΤΡΑ ΤΡΟΜΠΟΥΚΗ Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών
DTP	ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΤΣΟΥΛΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΡΔΙΚΑΚΗΣ
ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΙΣΤΟΤΟΠΟΥ www.diplous-autodioikisi.gr	ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ
CREATIVE EDITOR	ΑΝΘΗ ΒΑΠΟΡΙΔΟΥ
ΕΚΔΟΤΗΣ	ΚΙΜΩΝ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ	www.diplous-autodioikisi.gr
ΤΟΠΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΑΘΗΝΑ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	info@diplous-autodioikisi.gr
ISSN	2459- 4172

Περιεχόμενα

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΡΘΡΩΝ, ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	iv
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ.....	iv

A. ΑΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain, Δρ. Κωνσταντίνος Βότης, Δρ. Kristina Livičská και Ιορδάνης Παπουτσόγλου.....	300
Η εφαρμογή του blockchain στον αγροτικό τομέα, Δρ. Κωνσταντίνος Βότης, Ιορδάνης Παπουτσόγλου και Αθανάσιος Πατενίδης.....	92

B. ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

A. Ευθύνη των ΟΤΑ σε αποζημίωση, ΣτΕ 2920/ 2019.....	106
B. Σύμπραξη πιστοποιημένων επαγγελματιών στη διαδικασία απονομής συνταξιοδοτικών παροχών ΣτΕ ολ 750/ 2023.....	114

Γ. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

A. Υπηρεσιακή Κατάσταση Υπαλλήλων.....	119
B. Εφαρμογή του Εθνικού Συστήματος Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης.....	124

Το ηλεκτρονικό περιοδικό «**πρ ΟΤΑ ση**» δέχεται προς ανάρτηση/ δημοσίευση άρθρα και μελέτες που αφορούν θέματα της δημόσιας διοίκησης και ειδικότερα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα άρθρα και οι μελέτες μπορούν να έχουν τόσες λέξεις όσες επιθυμεί ο/ η συγγραφέας τους, ώστε να παρουσιάζεται μία πλήρης εικόνα του αντικειμένου του άρθρου ή της μελέτης και να αναπτύσσονται οι απόψεις του/ της συγγραφέα, χωρίς να είναι απαραίτητη η σύγκλισή τους με αυτή της Σύνταξης του περιοδικού (του Επιστημονικά Υπεύθυνου και των Υπεύθυνων Ύλης). Επίσης, μπορούν να δημοσιεύονται και σχόλια σε όσες δικαστικές αποφάσεις αποστέλλονται στο περιοδικό.

Οι συγγραφείς ενημερώνονται ότι τα έργα τους, εφόσον δημοσιεύονται στο ηλεκτρονικό περιοδικό «**πρ ΟΤΑ ση**», μπορούν να αναπαραχθούν ελεύθερα και δωρεάν, υπό την προϋπόθεση/ παράκληση να μνημονεύεται το ηλεκτρονικό περιοδικό και ο/ η συγγραφέας του άρθρου.

Σημειώνεται ότι για την αποστολή άρθρων, μελετών, δικαστικών αποφάσεων (με ή χωρίς σχολιασμό) και διοικητικών εγγράφων προς δημοσίευση στο περιοδικό μπορείτε να απευθυνθείτε στο: info@diaplous-autodioikisi.gr.

Το ηλεκτρονικό περιοδικό «**πρ ΟΤΑ ση**», με δωρεάν κι ελεύθερη πρόσβαση, σκοπεύει στη δημοσίευση της γνώσης που παράγεται από τη δημόσια διοίκηση, σε όλες της τις βαθμίδες. Αποσκοπεί, δηλαδή, στην ανάδειξη της δημιουργικότητας των δημοσίων υπαλλήλων. Προσδοκά, δε, να αποτελέσει ένα ελεύθερο βήμα για όσους επιθυμούν να αποτυπώσουν, να μοιραστούν και να αιτιολογήσουν την άποψή τους σε θέματα της καθημερινής τους εργασίας. Επίσης, με τη δημοσίευση κρίσιμων διοικητικών εγγράφων και της επίκαιρης νομολογίας σε θέματα της τοπικής αυτοδιοίκησης, ολοκληρώνεται η προσπάθεια παροχής πρόσβασης στους ενδιαφερόμενους πολίτες στην αναγκαία γνώση για τη λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Δηλώνεται ότι το περιοδικό δεν αποσκοπεί στην άμεση πληροφόρηση των ενδιαφερομένων κατά τη στιγμή έκδοσης των δικαστικών αποφάσεων και των διοικητικών πράξεων (άλλωστε λειτουργούν πολλοί εξειδικευμένοι ιστότοποι γι' αυτό το λόγο).

Η ηλεκτρονική έκδοση του περιοδικού στον ιστότοπο:

www.diplous-autodioikisi.gr

υποδηλώνει την συμπληρωματικότητα των δύο προσπαθειών, οι οποίες στοχεύουν στον ίδιο σκοπό (με διαφορετικά μέσα): στην ανάδειξη της δημιουργικότητας των δημοσίων υπαλλήλων και την αλληλεπίδραση των ιδεών και των προσπαθειών τους.

Παρακαλείσθε, εάν έχετε κάποιες παρατηρήσεις επί των μελετών που είναι αναρτημένες στον ιστότοπο (www.diplous-autodioikisi.gr), καθώς και για κάθε θέμα που αφορά στη λειτουργία του, όπως απευθυνθείτε στο:

info@diaplous-autodioikisi.gr

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Δρ. Κωνσταντίνος Βότης, Δρ. Kristina Livitskaia και Ιορδάνης Παπουτσόγλου, *Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain*

Δρ. Κωνσταντίνος Βότης, Ιορδάνης Παπουτσόγλου και Αθανάσιος Πατενίδης, *Η εφαρμογή του blockchain στον αγροτικό τομέα*

Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain

Δρ. Κωνσταντίνος Βότης, Ερευνητής Β' Βαθμίδας
Δρ. Kristina Livitckaia, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια
Ιορδάνης Παπουτσόγλου, Βοηθός Έρευνας

Ινστιτούτο Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΙΠΤΗΛ), του Εθνικού Κέντρου Έρευνα και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ).

1. Εισαγωγή

Στο παλαιότερο άρθρο του 34^{ου} τεύχους παρουσιάστηκε μία εισαγωγή στην τεχνολογία του blockchain και στους διαφορετικούς τρόπους εφαρμογής της τεχνολογίας στον δημόσιο τομέα. Με άλλα λόγια, το άρθρο ήταν μια προσπάθεια να εισάγει το κοινό στην τεχνολογία και να καταστήσει σαφές ότι η χρήση της τεχνολογίας επεκτείνεται πέρα από τα κρυπτονομίσματα και θα έχει αντίκτυπο στις πραγματικές ζωές.

Γενικά, η ταχύτητα των εξελίξεων είναι ραγδαία τα τελευταία χρόνια, καθώς η Ευρώπη προβαίνει σε ενέργειες για να θεμελιώσει την θέση της στον

ψηφιακό χώρο και να εξασφαλίσει τις αρχές της σε αυτήν την ψηφιακή εποχή. Οι ενέργειες στην Ευρώπη είναι ποικιλόμορφες, καθώς δομούνται οργανισμοί για την προώθηση και ανάπτυξη εφαρμογών blockchain μαζί με την καθιέρωση του νομικού πλαισίου για την λειτουργία των εφαρμογών.

Οι προσπάθειες της Ευρώπης καταβάλλονται έπειτα από έρευνα των χαρακτηριστικών της τεχνολογίας που μπορούν να προσδώσουν οφέλη. Η έκθεση του ευρωπαϊκού Κοινού Κέντρου

Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain

Ερευνών ¹ προσδιορίζει αυτά τα χαρακτηριστικά σε πέντε: αποκέντρωση, αντοχής σε παραβίαση του δικτύου, διαφάνεια, ασφάλεια, και εκτέλεση διαδικασιών μέσα από τα έξυπνα συμβόλαια (smart contracts). Τα πλεονεκτήματα απορρέουν από τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά. Για παράδειγμα, τα έξυπνα συμβόλαια βοηθάνε στην αυτοματοποίηση και ψηφιοποίηση διαδικασιών, αφού αποτελούν προγράμματα που εκτελούνται στο blockchain. Όμοια, η αποκέντρωση παρέχει την δυνατότητα για συνεργασία μερών σε διαφορετικές χώρες.

Η ανάπτυξη εφαρμογών σε blockchain οδηγεί στην διερεύνηση των προκλήσεων και στην υποκείμενη άμβλυνση τους ώστε η τεχνολογία να εφαρμοστεί προς όφελος των πολιτών της Ευρώπης. Μια νεότερη έκθεση του Κοινού Κέντρου Ερευνών ², προσπαθώντας να εξαλείψει τον θόρυβο από τον ενθουσιασμό, παρουσιάζει αυτές τις

προκλήσεις. Συγκεκριμένα, οι προκλήσεις αναφέρονται στην επεκτασιμότητα, διαλειτουργικότητα, συμβατότητα, και ευελιξία της τεχνολογίας και των επιμέρους στοιχείων της στην εφαρμογή. Τα επιμέρους στοιχεία αποτελούν μοντέλα διακυβέρνησης των μελών του δικτύου, επιχειρηματικά σχέδια, και άλλα στοιχεία που δεν αποτελούν τεχνικά χαρακτηριστικά.

Η Ευρώπη καθιερώνει ένα πλαίσιο με άξονα την επαύξηση των πλεονεκτημάτων και την άμβλυνση των προκλήσεων για το blockchain. Συγκεκριμένα, η εκπόνηση κοινής στρατηγικής μέσα από θεσμικά όργανα και νομικά πλαίσια αποτελεί τον κύριο μοχλό προς αυτήν την κατεύθυνση. Ως γενικός στόχος είναι η εναρμόνιση των κρατών-μελών σε ένα πλαίσιο λειτουργίας και της εξασφάλισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Είναι σημαντικό να αναλογιστεί κανείς την θέση και την σημασία του κανονισμού δεδομένων, GDPR, που αποτελεί σημείο αναφοράς σε

¹ Nascimento S. (ed), Pólvara A. (ed), Anderberg A., Andonova E., Bellia M., Calès L., Inamorato dos Santos A., Kounelis I., Nai Fovino I., Petracco Giudici M., Papanagiotou E., Sobolewski M., Rossetti F., Spirito L., Blockchain Now And Tomorrow: Assessing Multidimensional Impacts of Distributed Ledger Technologies, EUR 29813 EN, **πρ ΟΤΑ ση**

Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2019, ISBN 978-92-76-08977-3, doi:10.2760/901029, JRC117255

² Bosch, J.M., Tangi, L. and Burian, P., European Landscape on the Use of Blockchain Technology by the Public Sector, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2022, doi:10.2760/18007, JRC131202.
ΜΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain

παγκόσμια κλίμακα. Αντίστοιχα, η Ευρώπη στοχεύει να αποτελέσει πυλώνα και στην αναδυόμενη εφαρμογή του blockchain.

Στην συνέχεια του άρθρου παρουσιάζονται οι ενέργειες που ακολουθούνται στην Ευρώπη για την ανάπτυξη της τεχνολογίας. Αρχικά καταγράφονται οι γενικές ενέργειες και έπειτα η παρουσίαση συγκεντρώνεται σε βασικούς πυλώνες που είναι European Blockchain Partnership (EBP) και το European Blockchain Infrastructure (EBSI). Η παρουσίαση συνοψίζεται με υπηρεσίες που αναπτύσσονται ώστε οι αναγνώστες να εξοικειωθούν με την τεχνολογία μέσα από συγκεκριμένες δράσεις.

2. Ενέργειες σχετικά με το blockchain στην Ευρώπη

Η τεχνολογία του blockchain έχει δημιουργήσει και προσελκύσει το ενδιαφέρον της κοινωνίας με τους ποικίλους τρόπους που χρησιμοποιείται. Η κινητικότητα γύρω από την τεχνολογία δεν έχει αφήσει ανεπηρέαστη την Ευρωπαϊκή κοινότητα, καθώς τα οφέλη, οι κίνδυνοι, και οι προοπτικές μπορούν να ερευνηθούν με το βέλτιστο τρόπο με την

άμεση ενασχόληση με αυτήν. Ο προαναφερόμενος λόγος έχει ωθήσει στην δημιουργία κοινοπραξιών και πρωτοβουλιών στην Ευρώπη σχετικά με την τεχνολογία με διαφορετικά.

Μία πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Blockchain το 2018³. Ο αγγλικός όρος για την πρωτοβουλία αυτή είναι το *“European Blockchain Observatory and Forum”* και το ακρωνύμιο είναι EuBOF. Η αποστολή του παρατηρητηρίου είναι να παρακολουθεί τις πρωτοβουλίες σχετικές με το blockchain, εγκαθίδρυση πηγής γνώσεων για το blockchain, δημιουργία ενός διαφανούς φόρουμ ειδικών για το blockchain, και πραγματοποίηση συστάσεων προς την Ε.Ε.. Οι δραστηριότητες του παρατηρητηρίου εκτείνονται από την έκδοση αναφορών και εργαστηρίων σε θέματα του blockchain.

Γενικά, οι εκθέσεις του παρατηρητηρίου αποτελούν μία σημαντική πηγή σε θέματα του blockchain και συγκεκριμένους τομείς με τους αναγνώστες να εισάγονται στην τρέχουσα κατάσταση, ανάλυση συγκεκριμένων

³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (1 Φεβρουαρίου 2018). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαινιάζει το **πρωτότυπο**

παρατηρητήριο-φόρουμ της ΕΕ για την τεχνολογία blockchain. [Πηγή](#). ΜΑΡΤΙΟΣ-ΑΠΡΙΛΙΟΣ-2023

Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain

λύσεων, και να γνωρίσουν τα ζητήματα μέσα από αντιπροσωπευτικές φωνές ειδικών. Για παράδειγμα, το EKETA μέσα από τις εκθέσεις στον υγειονομικό τομέα⁴ και της αυτοβιομηχανίας⁵ παρέθεσε στις εφαρμογές του blockchain στον υγειονομικό τομέα (Pharmaledger) μαζί με τις εφαρμογές εν μέσω πανδημίας, ενώ η δεύτερη εισάγει σε νομικά και ηθικά ζητήματα στον τομέα της αυτοβιομηχανίας και σε μελλοντικές χρήσεις της τεχνολογίας.

Άλλες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες αποτελούν η κοινοπραξία INATBA⁶ και το έργο CHAISE⁷. Η κοινοπραξία INATBA σκοπεύει να έχει ένα ανοικτό διάλογο με δημόσιες αρχές και να προωθή την χρήση της τεχνολογίας. Το έργο CHAISE αποτελεί την προσπάθεια χαρτογράφησης δεξιοτήτων και μπορεί να αποτελέσει

θεμέλιο λίθο για την ανάπτυξη στρατηγικών γύρω από την τεχνολογία.

Επιπρόσθετα στις πρωτοβουλίες είναι και νομοθεσίες που εγκαθιδρύονται στην Ευρώπη για την σύγκλιση των νομοθετικών πλαισίων και την δημιουργία ενός ενιαίου περιβάλλοντος για τις εταιρίες. Παραδείγματα των νομοθεσιών αποτελούν σχετικές με το blockchain είναι το πιλοτικό καθεστώς⁸ και ο κανονισμός για τις αγορές κρυπτοστοιχείων⁹. Επιπρόσθετα, οδηγίες όπως αυτή για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος¹⁰ επηρεάζουν την λειτουργία εταιριών του blockchain θέτοντας κριτήρια που πρέπει να τηρούνται στις συναλλαγές.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζει την λειτουργία σε ορισμένες αρχές που διέπουν τις ενέργειες της. Οι αρχές αυτές¹¹ αποτελούν η διαφάνεια, η διασυνοριακή συμπερίληψη, η περιβαλλοντική

⁴ EuBOF. (2022). **Blockchain applications in the healthcare sector.** [Πηγή.](#)

⁵ EuBOF. (2022). **Blockchain applications in the automotive sector.** [Πηγή.](#)

⁶ International Association for Trusted Blockchain Application – INATBA. [Σελίδα.](#)

⁷ CHAISE project – Blockchain skills for Europe. [Σελίδα.](#)

⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (24 Σεπτεμβρίου 2020). Κανονισμός σχετικά με ένα πιλοτικό καθεστώς για τις υποδομές της αγοράς που βασίζονται σε τεχνολογία καταμεμημένου καθολικού. [Πηγή.](#)

πρ ΟΤΑ ση

⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (24 Σεπτεμβρίου 2020). Κανονισμός του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου για τις αγορές κρυπτοστοιχείων και για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937. [Πηγή.](#)

¹⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (30 Μαΐου 2018). Τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. [Πηγή.](#)

¹¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Αρχές και αξίες. [Πηγή.](#)
ΜΑΡΤΙΟΣ-ΑΠΡΙΛΙΟΣ-2023

Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain

υπευθυνότητα, η ισότητα στις ευκαιρίες, και η δεοντολογική συμπεριφορά. Οι αξίες αυτές αποτυπώνονται στην ευρωπαϊκή σύγκλιση μεταξύ των κρατών, σε νομολογίες που αποτυπώνουν τις αξίες όπως το GDPR, και στην καλλιέργεια συνειδητήσεων όπως με την ηθικότητα σχετικά με τα μοντέλα. Τα παραπάνω στοιχεία δεν μπορούσαν να αφήσουν άπραγη την κοινότητα σχετικά με το blockchain. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το blockchain παρουσιάζει ευκαιρίες όπως η διασυνοριακή κάλυψη αλλά και κινδύνους όπως η δημιουργία ξεκομμένων δικτύων. Τα παραπάνω στοιχεία αποτελούν έναυσμα για την αναζήτηση μίας διόδου που θα επαυξήσει τα θετικά στοιχεία της τεχνολογίας και θα επιτύχει την εναρμόνισή της με το Ευρωπαϊκές αξίες.

Με δεδομένο ότι η Ευρώπη στοχεύει στην ενσωμάτωση αξιών και στη διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος βασισμένο σε νέες τεχνολογίες που εκφράζει τις αξίες υπάρχουν στο blockchain δύο σημαίνουσες οντότητες. Συγκεκριμένα, οι οντότητες αυτές είναι αλληλένδετες και είναι η κοινοπραξία κρατών, European Blockchain Partnership

(EBP)¹², και το δίκτυο blockchain, European Blockchain Services Infrastructure (EBSI)¹³. Στις ενότητες που ακολουθούν θα παρουσιαστούν με περισσότερες λεπτομέρειες οι οντότητες αυτές μαζί με τον σκοπό και τις λειτουργίες τους.

3. Συνεργασία για την τεχνολογία:

European Blockchain Partnership

Καθώς δεν υπάρχει πιστή απόδοση του όρου στα ελληνικά, η μετάφραση του European Blockchain Partnership θα μπορούσε να αποτυπωθεί με την έννοια «Ευρωπαϊκή Συνεργασία για Blockchain». Στην συνέχεια του κειμένου θα χρησιμοποιείται η συντομογραφία που προκύπτει από το αγγλικό όρο, EBP, για την αναφορά στην συνεργασία αυτή.

Η EBP αποτελεί αποτελεί μία συνεργασία μεταξύ κρατών για την ανάπτυξη μιας ενιαίας στρατηγικής στην Ευρώπη για την τεχνολογία του blockchain και την δημιουργία μίας υποκείμενης υποδομής για την υποστήριξη του blockchain για τους πολίτες. Η EBP δημιουργήθηκε με την υπογραφή της συμφωνίας μεταξύ των

¹² European Commission. European Blockchain Partnership. [Πηγή](#).
πρ ΟΤΑ ση

¹³ European Commission. ebsi – European Blockchain. [Πηγή](#).
ΜΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain

κρατών στις 10 Απριλίου 2018¹⁴. Η συμφωνία περιλάμβανε τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και επεκτεινόταν σε Νορβηγία και Λιχτενστάιν. Με τον τρόπο αυτό, τα μέλη απαριθμούνταν σε 29 χώρες-μέλη που αποφάσιζαν να συνεργαστούν με έναν κοινό στόχο. Η υπογραφή της συμφωνίας είχε συνοδευτεί από δηλώσεις της Mariya Gabriel¹⁵, Κομισάρια για την Ψηφιακή Οικονομία και Κοινωνία, που αποτύπωναν την σημασία που θα μπορούσε να έχει η τεχνολογία για δημόσιες υπηρεσίες.

Ο κοινός στόχος της EBP δεν είναι άλλος από την δημιουργία μίας Ευρωπαϊκής στρατηγικής και υποδομής σχετικά με το blockchain και δημόσιων εφαρμογών για τους πολίτες. Ο στόχος δεν περιορίζεται στις χώρες της Ε.Ε., αλλά είναι επεκτάσιμος και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Η Ουκρανία αποτελεί μία από τις χώρες που συμμετέχει στην συνεργασία και αυξάνει στις 30 τις χώρες-μέλη αποτελώντας την τρίτη χώρα εκτός Ε.Ε., όπως αναφέρεται στο άρθρο του CoinTelegraph¹⁶.

Η πρωτοβουλία της EBP έχει πολλαπλά οφέλη¹⁵ για την Ευρωπαϊκή κοινότητα και την τεχνολογία του blockchain. Αρχικά, η EBP μπορεί να αποτελέσει ένα μηχανισμό για την αποφυγή της εμφάνισης κατακερματισμού μεταξύ των χωρών. Το μέσο για την επίτευξη του κοινού στόχου αποτελεί η οικοδόμηση ενός οικοσυστήματος blockchain, υποδομής και εφαρμογών, που υλοποιείται μέσα από το EBSI. Το περιβάλλον που προσφέρεται είναι εναρμονισμένο με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία συνοδευόμενο από ξεκάθαρες δομές και μοντέλα διακυβέρνησης για την προώθηση του blockchain.

Ένα επιπρόσθετο αποτέλεσμα που μπορεί να έχει η EBP μαζί με το EBSI είναι η εξοικείωση των νομοθετικών οργάνων με την τεχνολογία και τις χρήσεις της. Η εξοικείωση που προέρχεται από την χρήση από πρώτο χέρι με την τεχνολογία είναι ανεκτίμητη στην κατανόηση των αρχών, χρήσεων, ακόμα και κινδύνων από την τεχνολογία. Όλα αυτά είναι απαραίτητα στοιχεία για την εφαρμογή

¹⁴European Commission. (10 Απριλίου 2018). European countries join Blockchain Partnership. [Πηγή](#).

¹⁵European Commission. Shaping Europe's digital future – European Blockchain Partnership. [Πηγή](#).

¹⁶CoinTelegraph. (18 Ιουνίου 2022). Third non-EU country, Ukraine, joins the European Blockchain Partnership. [Πηγή](#).

Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain

ενός συστήματος βασισμένο στο blockchain που προσφέρει διασυννοριακές υπηρεσίες για τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η αυξανόμενη χρήση του blockchain και το ενδιαφέρον γύρω από το EBP κατέστησαν αναγκαία την δημοσίευση μίας λίστας με σημεία επικοινωνίας για τις χώρες¹⁷. Στη λίστα με τους εκπροσώπους της EBP φιλοξενούνται μερικά θέματα επικοινωνίας που επιδέχονται αλλαγών με την ανάπτυξη της πρωτοβουλίας.

Στις ενότητες που έπονται θα παρουσιαστούν λεπτομέρειες σχετικά με την υποδομή του EBSI και τις υπηρεσίες που σχεδιάζονται στα πλαίσια των δράσεων της EBP. Οι δράσεις αποτελούν ζωντανά παραδείγματα για την χρήση της τεχνολογίας του blockchain και των οφελών που μπορεί να προσφέρει.

4. Το ευρωπαϊκό δίκτυο blockchain:

European Blockchain Services Infrastructure

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η υποδομή European Blockchain Services Infrastructure (EBSI) είναι αποτέλεσμα των ενεργειών της EBP. Η ελληνική απόδοση του όρου αποτυπώνεται στην μετάφραση 'Ευρωπαϊκή υποδομή blockchain για υπηρεσίες'. Το EBSI αποτελεί την κοινή πρωτοβουλία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της EBP με το όραμα για αξιοποίηση του blockchain για την δημιουργία διασυννοριακών υπηρεσιών για την δημόσια διοίκηση και τα οικοσυστήματα της¹⁸. Η χρήση του blockchain αποτελεί ευκαιρία για την δημιουργία επαληθεύσιμων πληροφοριών και αξιόπιστων υπηρεσιών¹⁹.

Το EBSI έχει ξεκινήσει από το 2020 με τη εγκαθίδρυση ενός δικτύου κατανεμημένων κόμβων σε όλη την Ευρώπη. Αρχικά, το δίκτυο υποστηρίζει επιλεγμένες χρήσεις που στοχεύουν στην εξυπηρέτηση των πολιτών σε όλη την περιφέρεια της Ευρώπης²⁰. Οι επιλεγμένες

¹⁷ EBSI. Λίστα με τους εκπροσώπους της EBP. [Πηγή](#).

¹⁸ EBSI. Αρχική σελίδα EBSI. [Πηγή](#).
πρ ΟΤΑ ση

¹⁹ EBSI. Τι είναι το EBSI; [Πηγή](#).

²⁰ EBSI4be. [Πηγή](#).

Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain

υπηρεσίες που υποστηρίζονται από το EBSI είναι η δημιουργία Ευρωπαϊκών Αυτοκυρίαρχων Ταυτοτήτων (Self Sovereign Identity), Αξιόπιστη κοινή χρήση δεδομένων, διαχείριση ακαδημαϊκών διπλωμάτων, και συμβολαιογραφικά έγγραφα (notarization). Με τις υπηρεσίες να επεκτείνονται με την συμπερίληψη της χρηματοδότησης μικρομεσαίων επιχειρήσεων, υπηρεσίες ασύλου, και πλατφόρμας κοινωνικής ασφάλισης. Στην επόμενη ενότητα θα αναλυθούν εκτενέστερα για το κοινό οι υπηρεσίες του EBSI.

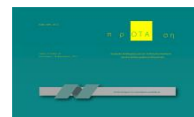
Οι παραπάνω υπηρεσίες έχουν επιλεγεί ως αντιπροσωπευτικές των στόχων της ίδρυσης του EBSI και επεκτείνονται συνέχεια. Συγκεκριμένα, οι στόχοι του EBSI είχαν αναλυθεί σε παρουσίαση²¹ του προέδρου του πλαισίου αυτοκυρίαρχων ταυτοτήτων του EBSI, Daniel Du Seuil. Ένας στόχος είναι η δυνατότητα διασυνοριακών συναλλαγών για την ενίσχυση υπηρεσιών προς του πολίτες. Η διασυνοριακή σύνδεση ουσιαστικά είναι αλληλένδετη με τον δεύτερο στόχο για την ικανότητα της

κινητικότητας των επιχειρήσεων και των πολιτών μέσα στην Ευρώπη. Άλλος στόχος αποτελεί η βιωσιμότητα, δηλαδή η ενίσχυση δράσεων στα πλαίσια της περιβαλλοντικής προστασίας και της Ευρωπαϊκής πράσινης πολιτικής. Ακόμα, η συμμόρφωση με τα νομοθετικά πλαίσια όπως το GDPR και eIDAS είναι απαραίτητη για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών. Ο τελικός στόχος είναι η ενίσχυση των δυνατοτήτων των Ευρωπαϊκών χωρών στην ψηφιακή εποχή που απλώνεται με την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών.

Οι στόχοι που θέτονται για το EBSI είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με τα πλεονεκτήματα που θα έχουν οι συμμετέχοντες στο δίκτυο²¹. Συγκεκριμένα, οι συμμετέχοντες στο δίκτυο θα αποκομίσουν ποικίλα πλεονεκτήματα που πηγάζουν από την Ευρωπαϊκή φιλοσοφία. Αρχικά, το EBSI μπορεί να απλοποιήσει τις διοικητικές διαδικασίες με την μείωση του χρόνου για ελέγχους, ανταλλαγή διασυνοριακών πληροφοριών, και την αυτοματοποίηση των διαδικασιών. Επιπρόσθετα, η εμπιστοσύνη στα δεδομένα μπορεί να

²¹ North Sea Region. An Introduction to European Blockchain Service Infrastructure.

[Πηγή.](#)

Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain

επαυξηθεί με την χρήση του EBSI καθώς έξυπνα συμβόλαια και αυτοκυρίαρχες ταυτότητες θα εφαρμόζονται για την εξυπηρέτηση των πολιτών και την αλληλεπίδραση τους με τρίτους. Επακόλουθη των παραπάνω είναι η επαύξηση της αποδοτικότητας των οργανισμών με την χρήση του EBSI και των εφαρμογών που τρέχουν στο δίκτυο. Παράλληλα, το EBSI και το blockchain μπορούν να βοηθήσουν στην εναρμόνιση των δεδομένων μεταξύ των διαφορετικών χωρών και οργανισμών και επιτρέπει την ανίχνευση των ανωμαλιών στα κοινώς αποδεκτά δεδομένα.

Η Ελλάδα συμμετέχει ενεργά στο δίκτυο EBSI ως μέλος της EBP. Συγκεκριμένα, δύο κόμβοι του δικτύου βρίσκονται σε λειτουργία και συντηρούνται από το Εθνικό Δίκτυο Υποδομών Τεχνολογίας και Έρευνας (ΕΔΥΤΕ) και το Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ) για την συμμετοχή στο δίκτυο. Οι δράσεις στην Ελλάδα επεκτείνονται με μοχλό να αποτελεί το πρότζεκτ Eledger²² που λειτουργεί ως πυλώνας του εγχειρήματος για την ενίσχυση της συνείδησης για τις ευρωπαϊκές δράσεις και με την συμμετοχή

και ανάπτυξη υπηρεσιών του EBSI. Η ενεργή προσπάθεια των φορέων του Eledger αποτυπώνεται και στην συμμετοχή στο workshop από το EuBOF²³ του Οκτωβρίου 2022. Η συμμετοχή ευρωπαϊκών φορέων στο workshop κατέδειξε το ενδιαφέρον της κοινότητας για την επιτυχία του εγχειρήματος και το μελλοντικό αντίκτυπο που μπορεί να έχει στη δημόσια διοίκηση.

5. Υπηρεσίες μέσα από το EBSI

Οι υπηρεσίες του EBSI προβλέπουν να καλύψουν τις ανάγκες των πολιτών στην Ε.Ε. και να επιτρέψουν την διασυνοριακή σύνδεση. Οι αρχικές υπηρεσίες του EBSI αποτελούνταν από τέσσερις αυτοκυρίαρχες ταυτότητες, κρυπτογραφική επαλήθευση εγγράφων, διαχείριση διπλωμάτων και πτυχίων, και ασφαλής ανταλλαγή δεδομένων. Οι υπηρεσίες αυτές θεωρούνταν ότι εξυπηρετούσαν τις ανάγκες των Ευρωπαίων πολιτών.

Οι υπηρεσίες θα αυξάνονται σε αριθμό με την εισαγωγή νέων που απευθύνονται σε ανάγκες που

²² Eledger. Hellenic Distributed Ledger Technology Infrastructure. [Πηγή](#). **πρ ΟΤΑ ση**

²³ EU Blockchain Observatory and Forum. (October 2022). EuBOF 2nd Hybrid Event. [Πηγή](#). ΜΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain

προκύπτουν. Για παράδειγμα, τρεις νέες υπηρεσίες έχουν προστεθεί στις αρχικές. Οι νέες υπηρεσίες αποτελούνται από την χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων, υπηρεσίες ασύλου, και πλατφόρμα κοινωνικής ασφάλισης.

5.1 Αυτοκυρίαρχες ταυτότητες

Η ψηφιοποίηση των διαδικασιών απαιτούν την αντιπροσώπευση των ατόμων σε αυτήν την διάσταση. Για παράδειγμα, οι πολίτες καθημερινά καλούνται να χρησιμοποιήσουν τραπεζικές, κυβερνητικές, και άλλες διαδικασίες με την σύνδεση ενός αναγνωριστικού ονόματος και κωδικού πρόσβασης για να απολαύσουν τις υπηρεσίες. Με άλλα λόγια, η ταυτότητα είναι ένα από τα θεμελιώδη στοιχεία των ηλεκτρονικών συστημάτων καθώς οι υπηρεσίες συνδέονται άρρηκτα με την ταυτότητα των χρηστών. Η σημαντικότητα των ηλεκτρονικών ταυτοτήτων είχε ως μονόδρομο την δημιουργία ξεχωριστής υπηρεσίας στο EBSI.

Γενικά, ψηφιακές ταυτότητες μπορούν να δημιουργηθούν με διαφορετικές μεθόδους, όμως οι αυτοκυρίαρχες ταυτότητες έχουν την δυνατότητα να δώσουν τον έλεγχο των δεδομένων και αδειών στους χρήστες. Η αντίθεση με τις παραδοσιακές μεθόδους

έγκειται στην άμβλυνση της εξάρτησης από κεντρικές οντότητες που αποθηκεύουν τα δεδομένα και διανέμουν τις ταυτότητες.

Οι χρήστες ελέγχουν τις ταυτότητες τους με την χρήση αποκεντρωμένων ψηφιακών αναγνωριστικών (DID) και επαληθεύσιμων διαπιστευτηρίων. Οι χρήστες επιλέγουν μόνο πληροφορίες που καθορίζουν οι ίδιοι για μια συναλλαγή εξασφαλίζοντας το απόρρητο των χρηστών. Η ασφάλεια ενισχύεται από την απαλλαγή αποθήκευσης δεδομένων σε server εταιριών που αποτελούν και σημεία κυβερνοεπιθέσεων.

5.2 Κρυπτογραφική επαλήθευση

εγγράφων

Η συγκεκριμένη υπηρεσία επιτρέπει τους χρήστες να για αποδείξουν την ύπαρξη και ακεραιότητα ενός εγγράφου σε μια δεδομένη χρονική στιγμή. Αυτό είναι εφικτό μέσα από την δημιουργία ενός απαραβίαστου και επαληθεύσιμου ψηφιακού αποτυπώματος στο blockchain.

Η διαδικασία στηρίζεται στην εφαρμογή μιας συνάρτησης κατακερματισμού πάνω στο ίδιο έγγραφο ώστε να αντιπροσωπεύεται από το αποτέλεσμα της. Το αποτέλεσμα της

Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain

συνάρτησης κατακερματισμού είναι μοναδικό και μη αντιστρέψιμο κάνοντας το ασφαλές για την αντιπροσώπευση του εγγράφου. Αυτό το αποτέλεσμα είναι που σώζεται στο blockchain μαζί με δεδομένα όπως η χρονοσφραγίδα.

Η υπηρεσία δεν επικεντρώνεται αποκλειστικά σε ένα είδος εγγράφου, αλλά μπορεί να εφαρμοστεί σε ποικιλία περιπτώσεων. Κάποια ενδεικτικά παραδείγματα αποτελούν η απόδειξη της προστασίας πνευματικής ιδιοκτησίας όπως πατέντες και νομικά έγγραφα όπως οικονομικές καταστάσεις και συμβόλαια.

5.3 Διαχείριση διπλωμάτων και πτυχίων

Η Ε.Ε. έχει δημιουργηθεί με όραμα την ένωση των χωρών και η κινητικότητα των πολιτών να είναι αυξημένη χωρίς ιδιαίτερα εμπόδια. Η συγκεκριμένη υπηρεσία φέρνει οργανισμούς στην εκπαίδευση που εκδίδουν και διαχειρίζονται διπλώματα να συμμετέχουν στην νέα εποχή με την χρήση του blockchain. Τα πτυχία μπορούν να ψηφιοποιηθούν και να καταγράφονται στην αλυσίδα από τους πιστοποιημένους τους εκδότες. Η υπηρεσία χρησιμοποιεί τα επαληθεύσιμα διαπιστευτήρια ώστε οι χρήστες να καταθέτουν τα πτυχία που επιλέγουν.

Η υπηρεσία της διαχείρισης των διπλωμάτων έχει πολλαπλά πλεονεκτήματα. Αρχικά, η διαδικασία μπορεί να ψηφιοποιηθεί και να επαναπροσδιορίσει τις παραδοσιακές μεθόδους έκδοσης διπλωμάτων. Η χρήση του blockchain εξασφαλίζει την ασφάλεια για την έκδοση και διαχείριση των διπλωμάτων καθ' όλη την διάρκεια ζωής τους. Γενικά, τα διπλώματα μπορούν να είναι διαθέσιμα σε διαφορετικές πλατφόρμες αυξάνοντας την διαλειτουργικότητα μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων.

5.4 Ασφαλής ανταλλαγή δεδομένων

Η συγκεκριμένη υπηρεσία στοχεύει να παρέχει στους χρήστες έναν μηχανισμό για την ασφαλή μεταφορά δεδομένων που εξασφαλίζει την αδυναμία τροποποίησης των πληροφοριών και διατήρησης της ιδιωτικότητας. Στο EBSI, ο μηχανισμός εξαλείφει την ανάγκη ύπαρξης ενδιάμεσων οντοτήτων στις οποίες οι χρήστες εναποθέτουν την εμπιστοσύνη τους. Η απαλοιφή των ενδιάμεσων οντοτήτων επιτρέπει την ανάληψη ελέγχου από τους χρήστες.

Η υπηρεσία χρησιμοποιεί έξυπνα συμβόλαια σε Hyperledger Fabric που αποθηκεύει και επικυρώνει τα δημόσια δεδομένα όπως η ταυτότητα στο σύστημα ΜΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain

και ιδιωτικά δεδομένα όπως ΑΦΜ²⁴. Τα ιδιωτικά δεδομένα αποθηκεύονται σε ιδιωτική συλλογή δεδομένων για να εξασφαλιστεί η ιδιωτικότητα των ευαίσθητων δεδομένων. Η αρχική υλοποίηση εξετάστηκε σε δύο σενάρια που περιλάμβαναν τις φορολογικές αρχές και τελωνειακές αρχές για να επιβεβαιωθεί η διασυννοριακή μεταφορά δεδομένων.

6. Επίλογος

Το blockchain είναι μία τεχνολογία που συγκεντρώνει το ενδιαφέρον και όχι άδικα, αφού αποτελεί μία τεχνολογία που μπορεί να αλλάξει τον μοντέλο λειτουργίας των εφαρμογών. Ωστόσο, τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν ξεκινήσει προσπάθειες για την κατανόησή τόσο των δομικών χαρακτηριστικών της τεχνολογίας όσο και στον τρόπο εφαρμογής της. Το στάδιο αυτό αποτελεί μέρος της ζύμωσης για την ανάπτυξη της τεχνολογίας, το οποίο έχει αδιαμφισβήτητη αξία.

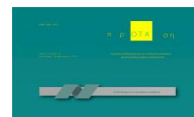
Παρά την αυξανόμενη ωρίμανση και δημοτικότητα της τεχνολογίας και των εφαρμογών της, υπάρχει η ανάγκη για την ουσιαστική ανάμειξη των κυβερνητικών υπηρεσιών αναλαμβάνοντας ενεργό ρόλο

ώστε να σχεδιαστούν τόσο νομικό όσο και δεοντολογικό πλαίσιο. Ένα σταθερό πλαίσιο με καθορισμένους κανόνες είναι σημαντικό για την ανάπτυξη λύσεων στην βιομηχανία και ανάπτυξη εφαρμογών με γνώμονα το κοινό συμφέρον.

Η σημασία των ενεργειών των ενδιαφερόμενων μελών όπως οι κυβερνήσεις αποτυπώνεται σε απόψεις όπως ότι η Ευρώπη και Ασία θα αποτελέσουν τις κινητήριες δυνάμεις για την εφαρμογή της τεχνολογίας παρά η Αμερική²⁵. Η άποψη αυτή είναι αποτέλεσμα κυρίως της στάσης που εφαρμόζεται από ρυθμιστικές αρχές, όπου η εφαρμογή σκληρών κανονισμών μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για την καινοτομία. Αντίθετα, το νομικό πλαίσιο μπορεί να αποτελέσει ένα εργαλείο για την ταχύτερη ανάπτυξη της τεχνολογίας. Οι απόψεις για ένα ξεκάθαρο νομικό πλαίσιο έρχονται από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα, καθώς το νομικό πλαίσιο μπορεί να εξασφαλίσει την μακροχρόνια λειτουργία των εταιριών. Στην Ευρώπη, η MiCA, μετά από συζητήσεις με μέλη της τεχνολογίας και ακόλουθες αλλαγές, αποτελεί το αρχικό βήμα προς μια

²⁴ Trusted Data Sharing - EBSI Specifications - [Πηγή](#)
πρ ΟΤΑ ση

²⁵ Cointelegraph. (11 Απριλίου 2023). Europe and Asia not the US will lead in blockchain. [Πηγή](#).
ΜΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain

ξεκάθαρη εικόνα για τον τομέα του blockchain με την πρόσφατη ψήφισή της²⁶.

Στο πλαίσιο για την προετοιμασία για την εφαρμογή της τεχνολογίας, η Ευρώπη κατανοεί ότι η υποδομή είναι απαραίτητη για την τεχνολογία. Το EBP μέσα από το EBSI θέτει τις βάσεις για την υποδομή όπου θα εκτελείται στην Ευρώπη το blockchain. Η πρωτοβουλία ωριμάζει με τον καιρό, καθώς προβλέπεται ο σχεδιασμός και δημιουργία υπηρεσιών

όπως οι ταυτότητες και η ιχνηλάτηση εγγράφων. Οι υπηρεσίες αυτές θα εξυπηρετούν τους πολίτες στην καθημερινότητά τους και θα ενώνουν τα κράτη-μέλη. Η γενική εικόνα των οικοσυστημάτων των κρατών μελών στην Ευρώπη δίνεται μέσα από την διαγραμματική απεικόνιση του Ευρωπαϊκού Παρατηρητήριου Blockchain στην έκθεση του 2022²⁷ για την ωριμότητα για την επιχειρηματικότητα και νομοθεσία.

Ωριμότητα Οικοσυστήματος	Φάση III	Λιθουανία, Ολλανδία, Σλοβενία,	Κύπρος, Ηνωμένο Βασίλειο, Εσθονία, Ελβετία, Γαλλία, Μάλτα	
	Φάση II	Βέλγιο, Σλοβακία, Δανία, Σουηδία, Ιρλανδία	Αυστρία, Λιχτενστάιν, Φινλανδία, Λετονία, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία	
	Φάση I	Κροατία, Τσεχία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ρουμανία, Νορβηγία	Πολωνία, Βουλγαρία	
		Φάση I	Φάση II	Φάση III
		Νομοθετική ωριμότητα		

ΕΙΚΟΝΑ 1: ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ, EUBOF²⁷

Η Ελλάδα συμμετέχει στο EBSI μέσα από την φιλοξενία δύο κόμβων μέσω της ΕΔΗΤΤΕ και του ΕΚΕΤΑ, ωστόσο οι μελλοντικές ενέργειες σε εθνικό

επίπεδο θα αυξηθούν. Τοπικές φορείς έχουν ξεκινήσει τον πειραματισμό με την τεχνολογία όπως ο Δήμος Κατερίνης μέσα από το TOKEN¹. Οι ενέργειες αυτές

²⁶ InBusiness News. (20 Απριλίου 2023). MiCA: Πράσινο Ευρωβουλής για τους κανονισμούς των crypto - Τι προβλέπουν. [Πηγή](#).

²⁷ A Thematic Report Prepared By The European Union Blockchain Observatory & Forum. (2022). EU Blockchain Ecosystem Developments. [Πηγή](#).
πρ ΟΤΑ ση

¹ LinkedIn. Δήμος Κατερίνης – Ανοικτή μερίδα. [Πηγή](#).

Δρ. Κωνσταντίνος Βότης, Δρ. Kristina Livitckaia και
Ιορδάνης Παπουτσόγλου

Ευρωπαϊκές δράσεις για την ανάπτυξη του blockchain

δεν θα περιοριστούν μόνο σε
τεχνολογικές εφαρμογές για τον κοινό,
αλλά και σε ενημέρωση και εκπαίδευση
του κοινού. Με τον τρόπο αυτό, η Ελλάδα
θα μπορεί να περάσει σε ωριμότερα
στάδια με την εφαρμογή της
τεχνολογίας.

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

Παραπομπή: Δρ. Κωνσταντίνος Βότης, Ιορδάνης Παπουτσόγλου και Αθανάσιος Πατενίδης, (2023): Η εφαρμογή του blockchain στον αγροτικό τομέα,

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 8 (44), σελ. 92- 104

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Η εφαρμογή του blockchain στον αγροτικό τομέα

Δρ. Κωνσταντίνος Βότης, Ερευνητής Β' Βαθμίδας
Ιορδάνης Παπουτσόγλου, Βοηθός Έρευνας
Αθανάσιος Πατενίδης, Βοηθός Έρευνας

Ινστιτούτο Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΙΠΤΗΛ), του
Εθνικού Κέντρου Έρευνα και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ)

Εισαγωγή

Η τεχνολογία του blockchain αποκτά συνεχώς αυξανόμενη φήμη, και το κοινό αρχίζει να επιμορφώνεται με την πάροδο του χρόνου για την τεχνολογία. Ο αμεσότερος τρόπος για την κατανόηση της τεχνολογίας είναι η μελέτη της μέσα από τις εφαρμογές της, όπου οι αναγνώστες θα κατανοήσουν τα προβλήματα που προσπαθεί να επιλύσει η τεχνολογία. Με τον τρόπο αυτό, το κοινό θα αναγνωρίσει το πραγματικό αντίκτυπο που μπορεί να έχει η εφαρμογή του blockchain με ζωντανά παραδείγματα.

Στην παρούσα μελέτη επιλέγεται ο αγροτικός τομέας για την εμβάθυνση στη χρήση του blockchain. Ο κλάδος δεν επιλέγεται τυχαία, καθώς αποτελεί έναν κύριο κλάδο για την ελληνική οικονομία που προσεγγίζει το 4% του ΑΕΠ σύμφωνα με τα στοιχεία της [Παγκόσμιας Τράπεζας](#). Το αντίκτυπο στην οικονομία είναι μεγαλύτερο, καθώς η μέτρηση αφορά αποκλειστικά τον πρωτογενή τομέα. Ωστόσο, υπηρεσίες όπως μεταφορές, μεταποίηση, και ακόμα χρηματοπιστωτικές ασχολούνται με τον κλάδο.

Εκτός από την σημαντικότητα για του κλάδου για την ελληνική οικονομία, το αγροτικό μοντέλο θα προβεί σε

Η εφαρμογή του blockchain στον αγροτικό τομέα

δομικές αλλαγές για την συντήρηση του παγκόσμιου πληθυσμού στις μελλοντικές συνθήκες. Η εισαγωγή τεχνολογιών πάντα είναι ένα κομμάτι που οι φορείς κάνουν προσπάθειες να εισαγάγουν στον κλάδο. Η τεχνολογία μπορεί να προσφέρει οφέλη σε όλα τα μέρη που συμμετέχουν στον κλάδο μέσα από την αποκεντροποίηση και την διαφάνεια που φέρνει.

Ο κλάδος αναμένεται να επηρεαστεί και από τις Ευρωπαϊκές πολιτικές που έρχονται στο προσκήνιο. Αρχικά, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (Green Deal) στοχεύει στη δημιουργία ενός βιώσιμου συστήματος τροφίμων. Η επιμέρους στρατηγική Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο (Farm to Fork) θέτει ποικίλους στόχους για τον τομέα. Ο ρόλος των βιολογικών προϊόντων αναμένεται να αυξηθεί μέσα από τους στόχους. Από τα παραπάνω προκύπτουν ανάγκες για ιχνηλάτηση της ταυτότητας και της προέλευσης των αγροτικών προϊόντων. Το blockchain μπορεί να αποτελέσει εργαλείο για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής.

Η παρούσα μελέτη εισάγει τον αναγνώστη αρχικά στις προκλήσεις του αγροτικού τομέα που οι τεχνολογίες θα πρέπει να λάβουν υπόψιν για να προσφέρουν λύσεις. Στη συνέχεια, η

πρ ΟΤΑ ση

εστίαση προχωρά στην παρουσίαση των οφελών που έχει η χρήση του blockchain στον τομέα. Ο αναγνώστης θα μπορεί να διακρίνει τόσο τα οφέλη όσο και τον τρόπο εφαρμογής της τεχνολογίας μέσα από παραδείγματα της εφαρμογής της τεχνολογίας. Τέλος, οι αναγνώστες μπορούν να αναγνωρίσουν τους περιορισμούς στην εφαρμογή της τεχνολογίας στον τομέα με σκοπό την προετοιμασία ισχυρό λύσεων.

Προκλήσεις του αγροτικού τομέα

Ο αγροτικός τομέας έχει να αντιμετωπίσει προκλήσεις που θα έρθουν στο άμεσο μέλλον και η εφαρμογή της τεχνολογίας και άλλων καινοτομιών είναι απαραίτητη. Ο παγκόσμιος πληθυσμός προβλέπεται ότι θα φτάσει τα 10 δις μέχρι το 2050 καθιστώντας την εξυπηρέτηση των διατροφικών αναγκών ως αδύνατες με τα υπάρχοντα δεδομένα. Παρά τις βελτιώσεις σε μεμονωμένα προϊόντα, οι αλλαγές και προτάσεις πρέπει να πραγματοποιηθούν στην ολότητα της αγροδιατροφικής αλυσίδας λαμβάνοντας υπόψιν τα στάδια της παραγωγής, συγκέντρωσης, διανομής, κατανάλωσης, και αποκομιδής.

Οι αλλαγές οφείλουν να αναγνωρίσουν τις ιδιαιτερότητες του

MΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

Η εφαρμογή του blockchain στον αγροτικό τομέα

αγροτικού τομέα στην παγκόσμια κλίμακα του. Οι προκλήσεις στον τομέα περιέχουν ανθρωπιστικές διαστάσεις με θέματα ανισότητας για μικρούς παραγωγούς, ανθρώπινα δικαιώματα, περιβαλλοντική υποβάθμιση, και ανησυχίες για την διατροφική ακεραιότητα. Η εκτίμηση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών είναι ότι αγροτικές οικογένειες με μικρές εκτάσεις είναι υπεύθυνες για την παραγωγή ενός τρίτου του παγκόσμιου φαγητού¹. Επιπρόσθετα, στοιχεία αποτελούν ότι τα πέντε έκτα (5/6) των αγρών είναι λιγότερο από 2 εκτάρια. Οι αλλαγές στον αγροδιατροφικό τομέα θα πρέπει να λάβουν υπόψιν τους τις ανάγκες των μικρών αγροτών, δηλαδή το κόστος εφαρμογής τεχνολογιών δεν θα πρέπει να αποκλείει αυτήν την κατηγορία.

Η αλλαγή στις κλιματικές συνθήκες συχνά δεν αποτυπώνεται και σε υπηρεσίες προς τον αγροτικό κλάδο. Τα μικρά περιθώρια κέρδους και η ασταθής χρονικά ταμειακή ροή μπορεί να καταστήσει τους αγρότες ευάλωτους προς τα καιρικά φαινόμενα.

Συγκεκριμένα, η πρόσβαση σε χρηματοοικονομικά προϊόντα τόσο για χρηματοδότηση όσο και ασφάλιση είναι περιορισμένη, καθώς οι μεσάζοντες στην αλυσίδα ωθούν το περιθώριο κέρδος των αγροτικών προς τα κάτω μετατρέποντας σε ιδιαίτερα δαπανηρά αυτά τα προϊόντα. Η κλιματική αλλαγή αναγνωρίζεται ως ένα από τους παράγοντες για την μετανάστευση των αγροτικών πληθυσμών σε αναζήτηση σταθερότερων οικονομικών συνθηκών σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη².

Οι ανησυχίες για την τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι εμφανής στον παγκόσμιο αγροδιατροφικό τομέα. Η παιδική εργασία είναι ένα ζήτημα, καθώς είναι εκτεταμένη στην περίπτωση μερικών χωρών. Επιπρόσθετα, οι συνθήκες εργασίας και διαμονής είναι το επόμενο ζήτημα που εστιάζονται έρευνες³.

Οι παραπάνω προκλήσεις αναγνωρίζονται από φορείς στην Ελλάδα όπως φαίνεται και από την έκθεση της Τράπεζας Πειραιώς⁴. Συνοπτικά, οι

¹ Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2021). Small family farmers produce a third of the world's food. [Πηγή](#).

² Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2016). Migration, Agriculture and Rural development. [Πηγή](#).

³ Prihandono, I., & Relig, F. H. (2019). International Certification as a Mechanism for Protecting the Human Rights of Indonesian Coffee Farmers. *Environmental Policy and Law*, 49(1), 49-54.

⁴ Τράπεζα Πειραιώς. (2022). Ο αγροτικός τομέας στην Ελλάδα. [Πηγή](#).

Η εφαρμογή του blockchain στον αγροτικό τομέα

προκλήσεις που περιέχονται αφορούν τον κατακερματισμό του κλήρου, γήρανση του αγροτικού πληθυσμού, βιοποικιλότητα, έλλειψη αξιόπιστων συνεργατικών σχημάτων, και καθετοποίηση της παραγωγής. Οι προτεινόμενες αλλαγές θα πρέπει να αναγνωρίσουν τις προκλήσεις, τόσο παγκόσμιες και εγχώριες, καθώς οι τεχνολογικές εφαρμογές που θα αναπτυχθούν θα στοχεύουν στην λύση κάποιων από αυτών.

Ο ρόλος του blockchain στον αγροτικό τομέα

Η τεχνολογία του blockchain επιτρέπει την καταγραφή δεδομένων για συναλλαγές στο αποκεντρωμένο καθολικό. Η τεχνολογία ωριμάζει με την πάροδο και νέες εφαρμογές της σε τομείς έρχονται στην επιφάνεια. Η αρχική ιδέα της τεχνολογίας από το νόμισμα του Bitcoin, που αποτελούσε την σύστημα συναλλαγών με απλή καταγραφή, έχει επαυξηθεί σε πολυπλοκότητα με την χρήση των έξυπνων συμβολαίων (smart

contracts). Πλέον, οι αποκεντρωμένες εφαρμογές εκμεταλλεύονται τόσο παραδοσιακές δομές όσο και τις δυνατότητες του καθολικού και των έξυπνων συμβολαίων του blockchain για να δομήσουν μία εφαρμογή. Η τεχνολογία έχει πλέον εφαρμογές στον αγροτικό τομέα που μπορούν να απευθυνθούν σε μερικές από τις προκλήσεις.

Ο αγροτικός τομέας αποτελεί σημείο εφαρμογής για την τεχνολογία, καθώς το blockchain μπορεί να αξιοποιηθεί για την διαφάνεια και την ανοχή σε σφάλματα σε συνθήκες όπου τα συναλλασσόμενα μέλη έχουν μικρή πίστη και δεν υπάρχει καμία κεντρική οντότητα για την διαιτησία⁵. Τα οφέλη που απορρέουν από τον παραπάνω τρόπο λειτουργίας του blockchain ποικίλουν και μπορεί να τονίζονται διαφορετικά σε κάθε σενάριο. Αρχικά, η ιχνηλάτηση των συναλλαγών μπορεί να οδηγήσει σε μείωση τόσο των ηθελημένων σφαλμάτων, όπως απάτες, αλλά και σε ακούσια, όπως παραλείψεις⁶. Η στοιχειοθέτηση σε αλληλουχία ιστορικών δεδομένων οδηγεί στην

⁵ Kamilaris, A., Cole, I. R., & Prenafeta-Boldú, F. X. (2021). Blockchain in agriculture. In *Food Technology Disruptions* (pp. 247-284). Academic Press.

⁶ Xiong, H., Dalhaus, T., Wang, P., & Huang, J. (2020). Blockchain technology for agriculture: applications and rationale. *frontiers in Blockchain*, 3, 7.

Η εφαρμογή του blockchain στον αγροτικό τομέα

ανάπτυξη εφαρμογών που καταγράφουν την πορεία αγροτικών προϊόντων από το χωράφι έως και τους καταναλωτές. Ουσιαστικά, η κτήση των προϊόντων όσο και κάποια αντιπροσωπευτικά στοιχεία καταγράφονται στο αποκεντρωμένο καθολικό.

Η ασφάλεια είναι από τα χαρακτηριστικά του blockchain, καθώς η μετατροπή των δεδομένων είναι αδύνατη από την στιγμή που θα προστεθούν στην αλυσίδα. Η αξιοπιστία στην ασφάλεια των δεδομένων είναι ένα κίνητρο για την δημιουργία αξιόπιστων συστημάτων με διαφορετικές υπηρεσίες. Για παράδειγμα, τα προϊόντα μπορούν να συνοδεύονται από ένα κωδικό QR που αποδεικνύει την πορεία του προϊόντος καλώντας δεδομένα που είναι αποθηκευμένα στο blockchain μαζί με δεδομένα από την παραγωγή, μεταφορά, και συσκευασία του προϊόντος. Η αξιοπιστία των δεδομένων είναι απαραίτητη τόσο ως τάση από τους καταναλωτές που επιθυμούν να είναι ενήμεροι όσο και από μέρη παρακάτω στην εφοδιαστική αλυσίδα.

Επιπρόσθετα στα παραπάνω στοιχεία για ιχνηλάτηση και ασφάλεια, η τεχνολογία απαλείφει μεσάζοντες μέσα από την χρήση των έξυπνων συμβολαίων. Ουσιαστικά, τα έξυπνα

πρ ΟΤΑ ση

συμβόλαια αυτοματοποιούν επιχειρηματικές διαδικασίες προσφέροντας διαφορετικά οφέλη. Η αυτοματοποίηση μπορεί να μειώσει τα κόστη για την σύναψη συμφωνιών ακόμα και για μικρά χρηματικά ποσά. Η μείωση του κόστους μπορεί να οδηγήσει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να επιτρέψουν την πρόσβαση σε μικρότερους αγρότες, καθώς το περιθώριο κέρδους αυξάνεται με την μείωση του κόστους επιτρέποντας την συμπερίληψη των ευπαθών ομάδων. Ακόμα, τα έξυπνα συμβόλαια μπορούν να επαναφέρουν την αξιοπιστία των αποκλεισμένων ομάδων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ουσιαστικά, τα έξυπνα συμβόλαια εκτελούν την ίδια διαδικασία χωρίς αλλαγές πάνω στα νέα στοιχεία. Η αξιολόγηση της αίτησης δανείου με έξυπνο συμβόλαιο μπορεί να εγγυηθεί την τήρηση της διαδικασίας και της ισότιμης αξιολόγησης όλων των αιτήσεων χωρίς καμία προκατάληψη. Τα παραπάνω στοιχεία είναι στοιχεία που τονίζονται από τους οργανισμούς για την οικονομική συμπερίληψη των αγροτών και την εγκαθίδρυση μιας βιώσιμης οικονομίας.

Οι περιγραφές τόσο των προκλήσεων όσο και του ρόλου του

Η εφαρμογή του blockchain στον αγροτικό τομέα

blockchain καθιστούν σαφές ότι εφαρμογές που υποστηρίζουν τους αγρότες δύναται να δημιουργηθούν. Συγκεκριμένα, οικονομικές εφαρμογές μπορούν να μετασχηματιστούν για την υποστήριξη των αγροτών μέσω του blockchain. Οι εφαρμογές είναι άπλετες, καθώς συστήματα πληρωμών, δανεισμού, και ασφαλειών μπορούν να βασιστούν στην τεχνολογία. Πιο συγκεκριμένα, τα συστήματα πληρωμών και δανεισμού μπορούν να αποκεντρωθούν και να βασιστούν στις συναλλαγές μεταξύ των ιδιωτών χωρίς την ανάγκη τραπεζικών ιδρυμάτων. Οι όροι του δανεισμού μπορεί να είναι ευνοϊκότεροι για τους αγρότες, αλλά και ο χρόνος λήψης δανείου να μειωθεί βοηθώντας στην χρηματοδότηση της λειτουργίας. Τέλος, οι ασφάλειες και οι αποζημιώσεις αυτοματοποιούνται με μικρότερα κόστη, ταχύτερη εκτέλεση, και μικρότερη πιθανότητα απάτης. Με άλλα λόγια, η εφαρμογή του blockchain μπορεί να είναι επωφελής τόσο για τους αγρότες όσο και για τα πιστωτικά ιδρύματα.

Ο ρόλος της τεχνολογίας και τα οφέλη της μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά μέσα από την περιγραφή συγκεκριμένων δράσεων του επόμενου κεφαλαίου.

Εφαρμογές blockchain στον αγροτικό τομέα

Οι εφαρμογές του blockchain στον αγροτικό τομέα αποτελούν η ιχνηλάτηση της πηγής των τροφίμων, αποτροπή της παραποίησης της ταυτότητας των τροφίμων, αποκεντρωμένοι οργανισμοί, και εφαρμογή προτύπων ποιότητας⁷. Άλλες εφαρμογές της τεχνολογίας αποτελούν η υποστήριξη των μικρών αγροτών, η μείωση των απορριμμάτων, και η ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας⁵. Γενικά, η χαρτογράφηση των εφαρμογών του blockchain στον αγροτικό τομέα δεν είναι ξεκάθαρη. Το ΕΚΕΤΑ ως επιστημονικό ινστιτούτο με δράση τόσο στο τεχνολογικό κομμάτι όσο και στον τομέα θα ενισχύσει τον τομέα μέσα από τις ενέργειες του ερευνητικού έργου TRUSTyFOOD⁸, όπου θα εκπονηθεί ένα

⁷ Alobid, M., Abujudeh, S., & Szűcs, I. (2022). The role of blockchain in revolutionizing the agricultural sector. *Sustainability*, 14(7), 4313.

⁸ LinkedIn. TRUSTyFOOD. [Σύνδεσμος](#).

Η εφαρμογή του blockchain στον αγροτικό τομέα

πλαίσιο για την χρήση της τεχνολογίας στον τομέα.

Μία από τις γνωστότερες εφαρμογές της τεχνολογίας στον αγροτικό τομέα αποτελεί η συνεργασία μεταξύ της Walmart και της IBM για την ιχνηλάτηση της προμήθειας των μάνγκο⁹. Η εφαρμογή μπορούσε να υποστηρίξει την ανάκληση προϊόντων προστατεύοντας του καταναλωτές από τα επιβλαβή προϊόντα αλλά και διασφαλίζοντας έσοδα των αγροτών με την στοχευμένη και όχι γενικευμένη ανάκληση των προϊόντων. Η εφαρμογή στηρίχθηκε στο πρόγραμμα ανοικτού κώδικα, Hyperledger Fabric, όπου καταγράφονταν τα στοιχεία συναλλαγών για τα μάνγκο. Το αποτέλεσμα για την εύρεση των πληροφοριών ήταν εντυπωσιακό, καθώς ο χρόνος συλλογής των στοιχείων αναζήτησης των προϊόντων μειώθηκε από τις 7 μέρες αρχικά σε μόλις 2,2 δευτερόλεπτα με την εφαρμογή του blockchain. Η αρχική διαδικασία απαιτούσε την επικοινωνία με διαφορετικούς προμηθευτές και πελάτες για τον ακριβή εντοπισμό των προϊόντων. Αντιδιαμετρικά με την διάσπαρτη

πληροφορία σε συστήματα διαφορετικών εταιριών, το blockchain μπορούσε να παρέχει την πληροφορία σε όλους τους εταίρους ανά πάσα στιγμή.

Ακόμα και στην Ελλάδα υπάρχουν εφαρμογές για την ιχνηλάτηση αγροτικών προϊόντων, όπως το παράδειγμα σύμπραξη του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, ΕΚΕΤΑ, και των δήμων Χαλάστρας και Αγίου Αθανασίου για την ανάπτυξη πλατφόρμας για το ρύζι¹⁰. Η διαφάνεια μέσα από την δημόσια πρόσβαση σε πληροφορίες στο blockchain είναι το κύριο χαρακτηριστικό που αναφέρεται στην εφαρμογή της πλατφόρμας. Η πρόσβαση στις πληροφορίες είναι εύκολη και γρήγορη με την χρήση ενός QR κωδικού που φέρνει αυτόματα την πληροφόρηση με ένα σκανάρισμα. Τα μέλη της εφοδιαστικής αλυσίδας μπορούν να βασιστούν στην πληροφορία καθώς δεν έχει καμία αλλαγή από την εισαγωγή της. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια της ενίσχυσης της κυκλικής οικονομίας έχει καθορίσει ότι τα πιστοποιητικά προϊόντων θα πρέπει να φέρουν QR κωδικούς. Επομένως, η χρήση

⁹ Hyperledger. (2019). How Walmart brought unprecedented transparency to the food supply chain with Hyperledger Fabric. [Πηγή](#).

¹⁰ Οικονομικός Ταχυδρόμος. (2022, 11 Ιουνίου). Blockchain: Συσκευασίες ρυζιού, που μιλάνε «ξεκάθαρα» στον καταναλωτή. [Πηγή](#).

τέτοιων κωδικών αναμένεται να αυξηθεί στο εγγύς μέλλον.

Η ιχνηλάτηση των προϊόντων μπορεί να βοηθήσει στην εξάλειψη πλαστών προϊόντων που εισέρχονται στην εφοδιαστική αλυσίδα και μπορούν να βλάψουν την φήμη των επιχειρήσεων. Στον αγροτικό τομέα, ΠΟΠ και βιολογικά προϊόντα είναι από τα κύρια που χρίζουν προστασίας της προέλευσης τους, καθώς η αξία τους είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με αυτήν. Ακόμα, προϊόντα όπως το κρασί και ποικιλίες στηρίζουν την ζήτηση και το περιθώριο κέρδους στην φήμη τους. Παραδείγματα εφαρμογής αποτελεί στην Ιρλανδία, η εφαρμογή blockchain για την μύρα και το ούισκι από την Ireland Craft Beer¹¹. Ουσιαστικά, η συσκευασία των ποτών φέρει είτε ένα barcode είτε ένα QR κώδικα, όπου ο καταναλωτής μπορεί να σκανάρει για να φέρει τις πληροφορίες στην εφαρμογή του. Οι πληροφορίες για τα προϊόντα εισάγονται από τον παραγωγό στο blockchain και τυχόν απομιμήσεις δεν θα είναι αποθηκευμένες στο καθολικό. Ενώ και στην Ελλάδα υπάρχουν εφαρμογές όπως αυτή το

ψηφιακό πιστοποιητικό για το κρασί μεταξύ της Αμπελοοινική και Compellio¹². Με τον τρόπο αυτό, οι καταναλωτές εξασφαλίζουν την κατανάλωση προϊόντων αναγνωρισμένης προέλευσης και οι επιχειρήσεις προστατεύουν την φήμη τους από τις απομιμήσεις. Η διασφάλιση προέλευσης των προϊόντων θα είναι κεντρική τα επόμενα χρόνια στην Ευρώπη, καθώς η Ε.Ε. στοχεύει στην αύξηση της παραγωγής βιολογικών προϊόντων μέσα από κανονισμό του 2020¹³.

Η οικονομική υποστήριξη και συμπερίληψη των αγροτών φέρνει στο προσκήνιο την ανάπτυξη οικονομικών εφαρμογών που βασίζονται στο blockchain. Η γενική εικόνα των εφαρμογών blockchain στον οικονομικό τομέα περιλαμβάνουν τον τρόπο πληρωμών, χρηματοδότησης, ασφάλισης, δανεισμού, και πίστωσης¹⁴. Το αντίκτυπο πλατφορμών για ψηφιακή πληρωμή είναι τεράστιο όπως αποδεικνύεται από έργα που παρακολουθούν παγκόσμιοι οργανισμοί. Για παράδειγμα, το M-Pesa αποτέλεσε

¹¹ EuBOF. (2022). EU Blockchain Ecosystem Developments. [Πηγή](#).

¹² ICT plus. Η COMPELLIO έβαλε το blockchain στην διασφάλιση αμπελοοινικών δεδομένων για την ΑΜΠΕΛΟΟΙΝΙΚΗ. [Πηγή](#).

¹³ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κανονισμός 2020/427. [Πηγή](#).

¹⁴ LB, K. (2022). Survey on the Applications of Blockchain in Agriculture. Agriculture, 12(9), 1333.

Η εφαρμογή του blockchain στον αγροτικό τομέα

ένα ηλεκτρονικό σύστημα βασισμένο σε κινητά που επηρέασε σε διάφορες προεκτάσεις την οικονομία στην Κένυα όπως η αύξηση την δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων¹⁵. Με τον τρόπο αυτό αναπτύσσονται νέα συστήματα μεταφοράς χρημάτων βασισμένα στο blockchain προκύπτουν για την διευκόλυνση του κοινού. Η πρόταση του KRanTi επιχειρεί να προτείνει μία αρχιτεκτονική βασισμένη σε blockchain για την εξασφάλιση των μερών της αγροδιατροφικής αλυσίδας.

Το πρότζεκτ EthicHub¹⁶ που έχει έδρα την Ισπανία στοχεύει να παρέχει δάνεια στους αγρότες με την ανάπτυξη εφαρμογής στα blockchain δίκτυα Ethereum και Celo. Συγκεκριμένα, το μοντέλο δανεισμού στηρίζεται στους ιδιώτες (crowdlending) που διαθέτουν κεφάλαια και κερδίζουν από το τόκος. Από την άλλη πλευρά, οι αγρότες αποφεύγουν τα εξωφρενικά επιτόκια των τραπεζικών ιδρυμάτων και μπορούν να ξεφύγουν από τον φαύλο κύκλο φτώχειας. Πλατφόρμες δανεισμού από ιδιώτες βασισμένες σε blockchain είναι

ένα από τα θέματα που θα απασχολήσει την Ε.Ε. και την Ελλάδα, όπως η πλατφόρμα που ετοιμάζεται από το ΕΚΕΤΑ στα πλαίσια του έργου Horizon, IANOS.

Η κλιματική αλλαγή και τα ακραία κλιματικά φαινόμενα προσθέτει αξία και αναγκαιότητα στην ασφάλεια των καλλιεργειών, ωστόσο τα κόστη μπορεί να αποτρέπουν τα μέλη να συνάψουν συμφωνίες. Τα ασφαλιστικά ιδρύματα θα καταναλώσουν πόρους για την υποστήριξη μεγάλου σε αριθμό αλλά μικρού σε περιθώριο κέρδους πελατών. Τα κόστη αυτά μετακυλίνουν στους αγρότες που θα πρέπει να διαθέσουν μεγάλο ποσοστό του εισοδήματός τους για την ασφάλιση. Η αυτοματοποίηση των διαδικασιών με την χρήση έξυπνων συμβολαίων, όπως στην περίπτωση της γερμανικής Sprout¹⁷, μπορεί να μειώσει τα κόστη και καταστήσει οικονομικά προσιτή την ασφάλιση τόσο για τα ασφαλιστικά ιδρύματα όσο και για τους αγρότες.

¹⁵ The World Bank. (2018, 3 October). What Kenya's mobile money success could mean for the Arab world. [Πηγή](#).

¹⁶ EthicHub. Connecting DeFi to real world economy. [Πηγή](#).

¹⁷ Global Innovation Lab for Climate Finance. (2019). Blockchain Climate Risk Crop Insurance. [Πηγή](#).

Περιορισμοί στην χρήση του blockchain

Το blockchain είναι μία τεχνολογία που μπορεί να επιλύσει προκλήσεις του αγροτικού τομέα, ωστόσο η εφαρμογή της θα πρέπει να διευθετήσει περιορισμούς για την εφαρμογή της σε σενάρια. Τα Ηνωμένα Έθνη σε έκθεση τους παρουσιάζουν τόσο περιορισμούς σχετικούς με την ίδια την τεχνολογία όσο και σε σχέση με τον αγροτικό τομέα¹⁸.

Ο αρχικός περιορισμός αποτελεί η περιορισμένη διαλειτουργικότητα μεταξύ των διαφορετικών αλυσίδων. Ουσιαστικά κάθε αλυσίδα blockchain μπορεί να θεωρηθεί ένας ξεχωριστός κόσμος με τα δεδομένα να είναι διαθέσιμα αποκλειστικά σε αυτήν. Η ανησυχία προκύπτει στην πιθανότητα εξάρτησής από τους τεχνολογικούς παρόχους (vendor lock-in) ή και από της μεγαλύτερης εταιρίας που θα αναγκάσουν ολόκληρη την εφοδιαστική αλυσίδα να χρησιμοποιήσει την τεχνολογία της. Τεχνολογικές λύσεις για την σύζευξη μεταξύ αλυσίδων αναπτύσσονται συνεχώς από την αρχιτεκτονική προσέγγιση έως και τεχνολογικές λύσεις. Αναφορικά, bridges

και oracles χρησιμοποιούνται για την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας.

Οι εφαρμογές που εφαρμόζουν blockchain πρέπει να διαχειριστούν σφάλματα στα δεδομένα λόγω αστοχιών στις διαδικασίες. Η ίδια η τεχνολογία δεν παρέχει κάποιον εν γενεί μηχανισμό για την επαλήθευση της ακεραιότητας των δεδομένων που αποθηκεύονται σε αυτήν. Χαρακτηριστική είναι η φράση «σκουπίδια στην είσοδο, σκουπίδια στην έξοδο» που δείχνει ότι η χρησιμότητα των δεδομένων παραμένει ίδια ακόμα και αν αυτά αποθηκεύονται στην αλυσίδα. Ο τρόπος επίλυσης του περιορισμού είναι η δημιουργία λύσεων πριν την αποθήκευση των δεδομένων στην αλυσίδα. Γενικά, η διαχείριση των δεδομένων μπορεί να βασίζεται πάνω σε ένα πρότυπο που ακολουθείται από τους συμμετέχοντες στο δίκτυο του blockchain. Το πρότυπο δεδομένων βοηθάει στην ανάπτυξη τεχνολογικών προγραμμάτων για την διαχείριση των δεδομένων.

Η εφαρμογή της τεχνολογίας μπορεί να υποστηρίξει επιχειρηματικές διαδικασίες, αλλά δεν θα μπορεί να

¹⁸ UNDP, Blockchain for Agri-Food Traceability (Singapore: UNDP Global Centre for Technology,

Innovation and Sustainable Development, 2021). [Πηγή](#).

Η εφαρμογή του blockchain στον αγροτικό τομέα

αντικαταστήσει το φάσμα όλων των εργασιών. Συγκεκριμένα, πρότυπα που εξασφαλίζουν την ασφάλεια των απτών αντικειμένων όπως είναι τα αγροτικά προϊόντα στην εφοδιαστική αλυσίδα είναι απαραίτητα. Το blockchain μπορεί να δημιουργήσει μία ψηφιακή αντιπροσώπευση των φυσικών αντικειμένων, ωστόσο αλλοιώσεις στο φυσικό αντικείμενο μπορεί να υπάρξουν κατά την μεταφορά. Υπάρχουσες διαδικασίες όπως φυσικοί έλεγχοι και μετρήσεις από συσκευές IoT θα συνεχίσουν να εφαρμόζονται και θα συνδεθούν με τις εφαρμογές που βασίζονται στο blockchain.

Όπως γίνεται αντιληπτό, οι εφαρμογές blockchain θα χρησιμοποιήσουν και άλλα τεχνικά στοιχεία για την εφαρμογή τους στα σενάρια. Για παράδειγμα, oracles είναι υπεύθυνα να φέρνουν δεδομένα εκτός της αλυσίδας με αξιόπιστο τρόπο για την εκτέλεση των έξυπνων συμβολαίων. Τα δεδομένα που φέρνουν τα oracles πρέπει να είναι αξιόπιστα και αληθή για την προστασία όλων των συναλλασσόμενων στο δίκτυο. Μία απλή εφαρμογή σε blockchain είναι η ασφάλιση βάσει καιρικών φαινομένων για τους αγρότες που απαιτεί τα oracles να διαθέσουν καιρικά δεδομένα για την αυτόματη

αποζημίωση μέσω έξυπνων συμβολαίων. Στην απλή αυτή εφαρμογή γίνεται αντιληπτό ότι το οικονομικό συμφέρον των δύο πλευρών, αγρότη και ασφαλιστή, είναι αντίθετα μεταξύ τους. Η αντίθεση στα συμφέροντα καθιστά επιτακτική την ανάγκη για αξιόπιστα δεδομένα από τα oracles.

Παρότι η ίδια η τεχνολογία του blockchain μπορεί να αυξήσει την διαφάνεια και να αποκεντρώσει διαδικασίες, οι διαδικασίες που υποστηρίζουν την τεχνολογία μπορεί να χρίζουν μετασχηματισμού για την υποστήριξη της τεχνολογίας. Αρχικά, η χρήση blockchain είναι ένα έναυσμα για την ψηφιοποίηση των διαδικασιών των επιχειρήσεων. Ωστόσο, η ψηφιοποίηση απαιτεί από τα μέρη να σχεδιάσουν τις διαδικασίες και να προβούν σε τυχόν ενέργειες για την βελτιστοποίηση. Για παράδειγμα, η καταγραφή αγρών σε ηλεκτρονικά μητρώα μπορεί να αποτελέσει το αρχικό βήμα για την ψηφιοποίηση του τομέα. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Γεωργίας που

Η εφαρμογή του blockchain στον αγροτικό τομέα

χρησιμοποιεί blockchain για το κτηματολόγιο¹⁹.

Τέλος, ο αγροτικός τομέας διαθέτει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που μπορεί να καθυστερούν την εφαρμογή τεχνολογιών. Ο αγροτικός τομέας χαρακτηρίζεται από κατακερματισμό και μικρά περιθώρια κέρδους για τους αγρότες. Έτσι, η εφαρμογή τεχνολογιών είναι αρκετά πιο αργή καθώς απαιτείται η εξορθολόγηση του κόστους για την εισαγωγή της τεχνολογίας. Επιπρόσθετα, πολλές τεχνολογίες έχουν να διαχειριστούν την δυσκολία στην μεταφορά δεδομένων από τον αγρό. Δεν είναι λίγες οι περιοχές που δεν έχουν διαδικτυακή κάλυψη καθιστώντας αδύνατη την αποστολή οδηγιών στα μηχανήματα που είναι στον αγρό από έναν απομακρυσμένο server. Τα παραπάνω στοιχεία αποτελούν ιδιαιτερότητες του αγροτικού τομέα που οι τεχνολογικοί πάροχοι θα πρέπει να προνοήσουν για την επιτυχία των εφαρμογών τους.

Επίλογος

¹⁹ Eder, G. (2019, March). Digital transformation: blockchain and land titles. In Proceedings of the

Η τεχνολογία του blockchain κερδίζει συνεχώς περισσότερη προσοχή για τον μετασχηματισμό του αγροτικού τομέα, καθώς μπορεί να απευθύνει λύσεις στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κλάδος. Η επανάσταση που μπορεί να προσδώσει στον κλάδο έγκειται στην παροχή ενός διαφανούς, αποτελεσματικού, και ασφαλούς συστήματος για όλα τα μέλη που συμμετέχουν στην διαδικασία σε όλη την διάρκεια ζωής των προϊόντων.

Οι προκλήσεις στον αγροτικό τομέα προέρχονται από διαφορετικές παραμέτρους. Οι παγκόσμιες τάσεις για αύξηση του πληθυσμού και περιβαλλοντικές αλλαγές θα επηρεάσουν τον τρόπο λειτουργίας του κλάδου. Η οικονομική στήριξη των αγροτών είναι μέρος της βιωσιμότητας του κλάδου ώστε να εξασφαλιστεί η συνεχής ενασχόληση με τον κλάδο. Σε όλα αυτά, πρέπει να προστεθούν τα νομικά πλαίσια και οι στόχοι που θέτονται σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στην αναζήτηση για λύσεις στις προκλήσεις, η εφαρμογή τεχνολογιών θα λειτουργήσει ως εργαλείο για τον αγροτικό κλάδο. Το blockchain είναι μία

OECD Global Anti-Corruption & Integrity Forum, Paris, France (pp. 20-21). [Πηγή](#).

Δρ. Κωνσταντίνος Βότης, Ιορδάνης Παπουτσόγλου και
Αθανάσιος Πατενίδης,

Η εφαρμογή του blockchain στον αγροτικό τομέα

τεχνολογία που μπορεί να έχει διαφορετική εφαρμογή σε όλη την αλυσίδα του αγροτικού τομέα. Η ιχνηλάτηση τροφίμων είναι μία από τις αρχικές εφαρμογές της τεχνολογίας στον κλάδο. Η εφαρμογή της μπορεί να επεκταθεί περαιτέρω όπως στην δημιουργία ψηφιακού κτηματολογίου έως και συστήματα για την οικονομική ενίσχυση.

Η τεχνολογία ωριμάζει αναγνωρίζοντας τους περιορισμούς και δουλεύοντας προς την επίλυσή τους. Τεχνολογικές εφαρμογές έχουν αναπτυχθεί ακόμα και στην Ελλάδα, ωστόσο η εφαρμογή τους στον αγροτικό τομέα παραμένει ανεμική και στηρίζεται σε μεμονωμένες δράσεις. Η ψηφιοποίηση του αγροτικού κλάδου θα διευκολυνόταν μέσω μίας ενιαίας πολιτικής που στηρίζει τις δράσεις που θα έχουν διαρκές αποτέλεσμα. Γενικά, η ψηφιοποίηση του κλάδου θα βοηθούσε στην ανταγωνιστικότητα αλλά και στην θωράκιση του από τον παγκόσμιο ανταγωνισμό.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

A. Ευθύνη των ΟΤΑ σε αποζημίωση, ΣτΕ 2920/ 2019

B. Σύμπραξη πιστοποιημένων επαγγελματιών στη διαδικασία απονομής συνταξιοδοτικών παροχών, ΣτΕ ολ 750/ 2023

A. Ευθύνη των ΟΤΑ σε αποζημίωση

ΣτΕ 2920/ 2019

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ευθύνη των ΟΤΑ σε αποζημίωση. Αποκλειστική αρμοδιότητα των ΟΤΑ για την κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία έργων οδοποιίας. Οι ΟΤΑ, στους οποίους έχει ανατεθεί η επίβλεψη της κατασκευής των πεζοδρομίων, καθώς και η κατασκευή, επισκευή και συντήρηση αυτών εφόσον οι παρόδιοι ιδιοκτήτες αρνούνται ή παραλείπουν την εκτέλεση των σχετικών εργασιών, υποχρεούνται να ελέγχουν την κατάσταση των πεζοδρομίων και να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την συντήρησή τους, διαφορετικά ευθύνονται σε αποζημίωση, αν προκληθεί βλάβη σε διερχόμενα πρόσωπα. Εσφαλμένα το δικάσαν δικαστήριο έκρινε ότι υπόχρεοι για την επισκευή και συντήρηση του υαλόφρακτου πλαισίου, τμήμα του οποίου υποχώρησε, προκαλώντας τον τραυματισμό της αναιρεσείουσας, ήταν οι κύριοι του ακινήτου, που τοποθέτησαν υαλότουβλα για τον φωτισμό του υπογείου της πολυκατοικίας τους και όχι ο Δήμος. Δεκτή η αναίρεση (αναιρεί την αριθμ. 2212/2006 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης)

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή, όπως συμπληρώθηκε με το από 13.2.2017 δικόγραφο προσθέτων λόγων, ζητείται η αναίρεση της 2212/2006 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, με την οποία απορρίφθηκε έφεση της αναιρεσείουσας κατά της 273/2003 αποφάσεως του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης. Με την τελευταία αυτή απόφαση απορρίφθηκε αγωγή αποζημίωσης της αναιρεσείουσας, με την οποία είχε ζητήσει να υποχρεωθεί ο Δήμος ... να της καταβάλει, νομιμοτόκως, το ποσό των 8.700.000 δραχμών ως αποζημίωση για την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη λόγω τραυματισμού της, ο οποίος, κατά τους ισχυρισμούς της, προκλήθηκε από την παράνομη παράλειψη των αρμόδιων οργάνων του αναιρεσίβλητου Δήμου να συντηρήσουν πεζοδρόμιο που βρίσκεται εντός των ορίων της εδαφικής του περιφέρειας.

3. Επειδή, όπως αναφέρεται στην πρώτη σελίδα της πρωτόδικης αποφάσεως, στη δίκη ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου ο αναιρεσίβλητος Δήμος εκπροσωπήθηκε από τον Δήμαρχό του, για τον οποίο παραστάθηκε ο εξουσιοδοτημένος υπάλληλος του Δήμου... Με την έφεσή της κατά της πρωτόδικης αποφάσεως η αναιρεσείουσα προέβαλε ότι μη νομίμως

MΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δέχθηκε ως δικονομικά ορθή την παράσταση του αναιρεσίβλητου Δήμου κατά τη συζήτηση της υποθέσεως ενώπιόν του με τον εξουσιοδοτημένο υπάλληλό του ... και όχι με πληρεξούσιο δικηγόρο. Ο λόγος αυτός απορρίφθηκε από το δικάσαν δικαστήριο με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ως αβάσιμος, με την αιτιολογία ότι ο ..., ο οποίος παρέστη πρωτοδίκως για τον αναιρεσίβλητο Δήμο, δεν ήταν εξουσιοδοτημένος υπάλληλός του, όπως εκ προφανούς παραδρομής ανεγράφη στην εμπρόσθια όψη του πρώτου φύλλου της πρωτόδικης αποφάσεως, αλλά δικηγόρος από το έτος 1988 του Δικηγορικού Συλλόγου ... με αριθμό μητρώου ..., όπως προέκυπτε και από τον σχετικό κατάλογο εγγεγραμμένων δικηγόρων του Δικηγορικού Συλλόγου..., ο οποίος, άλλωστε, παρέστη, με δήλωση του άρθρου 29 παρ. 1 του ν. 2915/2001, για λογαριασμό του αναιρεσίβλητου και κατά την κατ' έφεση δίκη. Με την κρινόμενη αίτηση η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι το διοικητικό εφετείο με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση εσφαλμένως απέρριψε τον ως άνω λόγο εφέσεως της περί μη νομίμου παραστάσεως του αναιρεσίβλητου Δήμου κατά την ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου δίκη. Κατά

τους ειδικότερους ισχυρισμούς της αναιρεσείουσας, από τις διατάξεις των άρθρων 27 και 30 του Κώδικα περί Δικηγόρων (ν.δ. 3026/1954) συνάγεται ότι, για την απόδειξη της δικηγορικής ιδιότητας και, κατ' επέκταση, για την ενώπιον των δικαστηρίων παράστασή τους, οι δικηγόροι πρέπει να επιδεικνύουν το ατομικό δελτίο της δικηγορικής τους ταυτότητας, από το οποίο αποδεικνύεται και η εγγραφή τους στα μητρώα του δικηγορικού συλλόγου της έδρας τους, κατά παράβαση δε των ως άνω διατάξεων το δικάσαν δικαστήριο αρκέστηκε στον κατάλογο του Δικηγορικού Συλλόγου. Δοθέντος ότι με την πρωτόδικη απόφαση κρίθηκε κατ' ουσίαν και απορρίφθηκε η αγωγή της αναιρεσείουσας, απηλλάγη δε η ίδια από τη δικαστική δαπάνη του αναιρεσίβλητου Δήμου, ενώ και η έφεση της αναιρεσείουσας απορρίφθηκε κατ' ουσίαν με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, ο προεκτεθείς λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο πλήρως κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου που απέρριψε τον λόγο εφέσεως σχετικά με την μη νόμιμη, κατά την άποψη της αναιρεσείουσας, παράσταση του αναιρεσίβλητου Δήμου ενώπιον του πρωτόδικου δικαστηρίου, είναι απορριπτέος ως άνευ εννόμου συμφέροντος προβαλλόμενος, διότι δεν προβάλλει η αναιρεσείουσα ποια είναι η

δικονομική βλάβη που υπέστη από την ως άνω κρίση του διοικητικού εφετείου (πρβ. ΣτΕ 77, 226/2003, 1324/2005, 3173/2007, 1959/2008, 1067/2011, 1774/2012, 3654/2015).

4. Επειδή, ο Εισαγωγικός Νόμος του Αστικού Κώδικα (Εισ. Ν.Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164) στο άρθρο 105 ορίζει ότι: «Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος...». Η διάταξη δε του άρθρου αυτού εφαρμόζεται κατά το άρθρο 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα και «... για την ευθύνη των δήμων, των κοινοτήτων ή των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους». Κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων, ευθύνη προς αποζημίωση γεννάται όχι μόνον από την έκδοση μη νόμιμης εκτελεστής διοικητικής πράξεως ή από τη μη νόμιμη παράλειψη εκδόσεως τέτοιας πράξεως αλλά και από μη νόμιμες υλικές ενέργειες των οργάνων του Δημοσίου ή ν.π.δ.δ. ή από παραλείψεις οφειλόμενων νόμιμων υλικών ενεργειών αυτών,
πρ ΟΤΑ ση

εφόσον οι υλικές αυτές ενέργειες ή παραλείψεις συνάπτονται με την οργάνωση και λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών. Εξάλλου, υπάρχει ευθύνη του Δημοσίου ή ν.π.δ.δ., τηρουμένων και των λοιπών προϋποθέσεων του νόμου, όχι μόνον όταν με πράξη ή παράλειψη οργάνου του παραβιάζεται συγκεκριμένη διάταξη νόμου αλλά και όταν παραλείπονται τα ιδιαίτερα καθήκοντα και υποχρεώσεις που προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη υπηρεσία και προσδιορίζονται από την κείμενη εν γένει νομοθεσία, τα διδάγματα της κοινής πείρας και τις αρχές της καλής πίστης (βλ. ΣτΕ 4133/2011 7μ., 424, 1219/2012, 1184, 1398, 1810/2013, 523, 2429, 3793/2014, 2776/2016).

5. Επειδή, στο άρθρο 24 του κυρωθέντος, με το άρθρο μόνο του π.δ. 410/1995 (Α' 231), Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, ο οποίος ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, προβλεπόταν ότι: «1. Η διοίκηση όλων των τοπικών υποθέσεων ανήκει στην αρμοδιότητα των δήμων και των κοινοτήτων...Στην αρμοδιότητα των δήμων και των κοινοτήτων ανήκουν ιδίως: α) η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία: ι) συστημάτων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης, αντιπλημμυρικών και εγγειοβελτιωτικών έργων, έργων δημοτικής και κοινοτικής οδοποιίας, πλατειών, γεφυρών και έργων

ηλεκτροφωτισμού των κοινόχρηστων χώρων».

6. Επειδή, περαιτέρω, κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων του άρθρου 26 του ισχύοντος, κατά τον κρίσιμο χρόνο, Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού (Γ.Ο.Κ., ν. 1577/1985, Α' 210), εκδόθηκε η 3046/304/30.1.1989 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Δ' 59), με την οποία εγκρίθηκε ο Κτιριοδομικός Κανονισμός. Στο άρθρο 24 του Κανονισμού αυτού, το οποίο αποδίδεται στο άρθρο 367 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας (Κ.Β.Π.Ν.) που κυρώθηκε με το π.δ. από 14/27.7.1999 (Δ' 580), προβλέπονται τα εξής: «Πεζοδρόμια: 1. Τα πεζοδρόμια των κοινόχρηστων χώρων κατασκευάζονται, ανακατασκευάζονται, επισκευάζονται και συντηρούνται με σκοπό να διασφαλίζεται η συνεχής, ασφαλής και χωρίς εμπόδια κυκλοφορία των πεζών σε όλη την επιφάνειά τους και η χρήση τους από άτομα με ειδικές ανάγκες, εφόσον επιτρέπεται από τη μορφολογία του εδάφους. 2. Υπόχρεοι: 2.1. Υπόχρεοι για την κατασκευή, επισκευή και συντήρηση των πεζοδρομίων και των τεχνικών έργων που τα αποτελούν (κράσπεδα, ρείθρα, υπόστρωμα και επίστρωση ή επικάλυψη) είναι οι ιδιοκτήτες των πρ ΟΤΑ ση

παρόδιων ακινήτων μπροστά στα οποία βρίσκονται. 2.2. 2.4. Η κατασκευή, ανακατασκευή ή επισκευή των πεζοδρομίων μπορεί να γίνεται από τον οικείο Ο.Τ.Α. σε βάρος και για λογαριασμό είτε των ιδιοκτητών των παρόδιων ακινήτων είτε φορέων εκτέλεσης έργων, εφόσον αυτά δεν έχουν κατασκευασθεί ή επισκευασθεί ακόμα, ή δεν έχουν τηρηθεί οι προδιαγραφές που ισχύουν για την κατασκευή ή επισκευή τους. 3. Τρόπος κατασκευής: 3.1. Προδιαγραφές: Σε κάθε περίπτωση στις προδιαγραφές των πεζοδρομίων καθορίζονται οι διαστάσεις, το είδος κατασκευής και το είδος των υλικών των κρασπέδων, των ρείθρων, του υποστρώματος και της επίστρωσης ή της επικάλυψής τους. ... 3.1.1. Τα πεζοδρόμια κατασκευάζονται σύμφωνα με προδιαγραφές που καθορίζονται με απόφαση του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου. ... 3.1.3. Σε οικισμούς, στους οποίους δεν έχουν καθορισθεί οι πιο πάνω προδιαγραφές, τα πεζοδρόμια κατασκευάζονται σύμφωνα με τις οδηγίες του οικείου Δήμου ή Κοινότητας που περιλαμβάνονται στην άδεια της παρ. 4.1. του παρόντος άρθρου. 3.2. Σε κάθε περίπτωση οι επιφάνειες των πεζοδρομίων έχουν αντιολισθηρή διαμόρφωση και είναι προσπελάσιμες από τις αναπηρικές πολυθρόνες, ... 4. Διαδικασίες- Αναλογισμός Δαπανών: 4.1. ΜΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

Για την κατασκευή ή ανακατασκευή καθώς και για την εκσκαφή των πεζοδρομίων απαιτείται άδεια του οικείου Δήμου ή της Κοινότητας, στην οποία αναφέρονται οι αντίστοιχες προδιαγραφές ή αν δεν υπάρχουν οι σχετικές οδηγίες. 4.2. Οι δαπάνες κατασκευής, ανακατασκευής, επισκευής ή συντήρησης των πεζοδρομίων που γίνονται από τον οικείο Ο.Τ.Α. ή το Δημόσιο εισπράττονται από τους παρόδιους ιδιοκτήτες ή τους φορείς εκτέλεσης εργασιών, που είναι υπόχρεοι ανάλογα με την περίπτωση σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για την είσπραξη των Δημοσίων Εσόδων. 4.3 ... 4.4 ». Οι ανωτέρω διατάξεις, οι οποίες αποβλέπουν στη διασφάλιση της κοινοχρησίας των πεζοδρομίων (ΣΤΕ 2311/2016, 900/2011), ρυθμίζουν, μεταξύ άλλων, τη διαδικασία καθορισμού των προδιαγραφών κατασκευής των πεζοδρομίων. Με τις διατάξεις αυτές παρέχεται στη Διοίκηση η δυνατότητα να καθορίζει το είδος κατασκευής και το είδος των υλικών των κρασπέδων, των ρείθρων, του υποστρώματος και της επιστρώσεως ή της επικαλύψεώς τους με πράξη των κατά περίπτωση αρμοδίων οργάνων, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται το οικείο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Οι συμπληρωματικές αυτές προδιαγραφές ισχύουν παράλληλα με εκείνες που

πρ ΟΤΑ ση

θεσπίζονται κανονιστικώς με τις προπαρατεθείσες διατάξεις. Εξάλλου, η κατασκευή ή ανακατασκευή των πεζοδρομίων διενεργείται βάσει χορηγούμενης στον ενδιαφερόμενο άδειας του οικείου Δήμου, η οποία επιτρέπει την εν λόγω κατασκευή ή ανακατασκευή βάσει των ισχυουσών γενικής εφαρμογής προδιαγραφών αλλά και εκείνων που έχουν καθορισθεί συμπληρωματικώς για την περιοχή του συγκεκριμένου Δήμου ή τμήμα της περιοχής αυτής ή συγκεκριμένο ακίνητο. Σε περίπτωση δε που δεν έχουν τεθεί παρόμοιες συμπληρωματικές προδιαγραφές ή που οι τυχόν τεθείσες παρουσιάζουν κενά ή ελλείψεις, η κατασκευή διενεργείται βάσει των ειδικώς αναφερομένων στην άδεια ή των τυχόν κατά την εκτέλεση του έργου απευθυνομένων στον ενδιαφερόμενο συμπληρωματικών σχετικών οδηγιών, οι οποίες συμπληρώνουν τα κενά ή τις ελλείψεις των ισχυουσών προδιαγραφών (ΣΤΕ 1539/2015, 2311/2016).

7. Επειδή, με τις προπαρατεθείσες διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (ΔΚΚ) θεσπίζεται αποκλειστική αρμοδιότητα των Δήμων και Κοινοτήτων για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων, στην αρμοδιότητα δε αυτών ανήκουν, μεταξύ άλλων, η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία έργων δημοτικής και

MΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

κοινοτικής οδοποιίας. Ακολουθώντας, με τις ως άνω διατάξεις του Κτιριοδομικού Κανονισμού ορίζεται ότι υπόχρεοι για την κατασκευή, επισκευή και συντήρηση των πεζοδρομίων και των τεχνικών έργων που τα αποτελούν (κράσπεδα, ρείθρα, υπόστρωμα και επίστρωση ή επικάλυψη) είναι οι ιδιοκτήτες των παρόδιων ακινήτων, μπροστά στα οποία βρίσκονται, και, περαιτέρω, ότι η κατασκευή, ανακατασκευή ή επισκευή των πεζοδρομίων μπορεί να γίνεται από τον οικείο Ο.Τ.Α. σε βάρος και για λογαριασμό είτε των ιδιοκτητών των παρόδιων ακινήτων είτε φορέων εκτέλεσης έργων, εφόσον αυτά δεν έχουν κατασκευασθεί ή επισκευασθεί ακόμα ή δεν έχουν τηρηθεί οι προδιαγραφές που ισχύουν για την κατασκευή ή επισκευή τους. Εξάλλου, σύμφωνα με τις προεκτεθείσες διατάξεις του Κτιριοδομικού Κανονισμού, η κατασκευή, ανακατασκευή, επισκευή και συντήρηση των πεζοδρομίων αποβλέπουν στη διασφάλιση της συνεχούς, ασφαλούς και ακώλυτης κυκλοφορίας των πεζών σε όλη την επιφάνειά τους. Προκειμένου να διασφαλιστεί ο σκοπός αυτός, ο οποίος συνδέεται άρρηκτα με τη φύση των πεζοδρομίων ως κοινόχρηστων πραγμάτων και με την αρμοδιότητα των ΟΤΑ για τη συντήρηση των κοινόχρηστων πραγμάτων που βρίσκονται εντός των ορίων της εδαφικής

πρ ΟΤΑ ση

τους περιφέρειας, από τις ανωτέρω διατάξεις του Κτιριοδομικού Κανονισμού σε συνδυασμό με τις προεκτεθείσες διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα συνάγεται ότι οι ΟΤΑ, στους οποίους, κατά τα ήδη εκτεθέντα, έχει ανατεθεί η επίβλεψη της κατασκευής των πεζοδρομίων με τη χορήγηση αδείας αυτών και τον καθορισμό των τεχνικών προδιαγραφών κατασκευής των πεζοδρομίων καθώς και η κατασκευή, επισκευή και συντήρηση των πεζοδρομίων στην περίπτωση που οι παρόδιοι ιδιοκτήτες αρνούνται ή παραλείπουν την εκτέλεση των σχετικών εργασιών, υποχρεούνται να ελέγχουν την κατάσταση των πεζοδρομίων και να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για την συντήρησή τους, ενώ υπόχρεοι για την κάλυψη των σχετικών δαπανών είναι οι παρόδιοι ιδιοκτήτες. Συνεπώς, εάν τα αρμόδια όργανα των ΟΤΑ παραλείψουν τις ως άνω υποχρεώσεις τους και από τις παραλείψεις αυτές προκληθεί βλάβη σε διερχόμενα πρόσωπα, οι ΟΤΑ ευθύνονται σε αποζημίωση κατά τα άρθρα 105-106 του ΕισΝΑΚ.

8. Επειδή, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έγιναν δεκτά τα ακόλουθα: Την 17η Μαρτίου 1995 και περί ώρα 17.30' η αναιρεσείουσα περπατούσε στο δεξί πεζοδρόμιο της οδού ...στην., με κατεύθυνση από την .. οδό προς την οδό

MΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

... Μπροστά στην είσοδο της οικοδομής με αριθμό .. υπήρχε υαλόφρακτο κάλυμμα προκειμένου να φωτίζεται ο υπόγειος χώρος κάτω από αυτό. Ένα υαλότουβλο, επί του οποίου πάτησε η αναιρεσείουσα, υποχώρησε, με αποτέλεσμα η κνήμη της να βρεθεί στο κενό μεταξύ του μεταλλικού πλαισίου και του αεραγωγού του υπογείου και η ίδια να υποστεί εκτεταμένο τραύμα στην εμπροδεξιά της κνήμη. Μετά τον τραυματισμό της η αναιρεσείουσα διακομίσθηκε στο εφημερεύον Γενικό Περιφερειακό Νοσοκομείο ... «..», όπου υποβλήθηκε σε πλαστική χειρουργική επέμβαση. Με την από 29.12.2000 αγωγή της, ασκηθείσα ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, η αναιρεσείουσα ζήτησε να υποχρεωθεί ο αναιρεσίβλητος Δήμος να της καταβάλει, νομιμοτόκως από της επιδόσεως της αγωγής, το ποσό των 8.700.000 δραχμών ως αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη από την, κατά τους ισχυρισμούς της, παράνομη παράλειψη των οργάνων του να συντηρήσουν το πεζοδρόμιο της οδού ... αριθμός .., ούτως ώστε να διατηρείται ασφαλές για τους πεζούς. Η αγωγή αυτή απορρίφθηκε με την 273/2003 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης λόγω ελλείψεως παθητικής νομιμοποίησης του αναιρεσίβλητου Δήμου, με την αιτιολογία ότι αποκλειστικώς υπεύθυνοι

πρ ΟΤΑ ση

για την επισκευή και συντήρηση του υαλόφρακτου πλαισίου της οικοδομής, το οποίο είχε κατασκευασθεί για τις ανάγκες φωτισμού του υπογείου χώρου που βρισκόταν κάτω από αυτό, ήταν οι παρόδιοι ιδιοκτήτες και όχι ο αναιρεσίβλητος Δήμος. Έφεση της αναιρεσείουσας κατά της πρωτόδικης αποφάσεως απορρίφθηκε με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Ειδικότερα, το διοικητικό εφετείο δέχθηκε ότι, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 24 του Κτιριοδομικού Κανονισμού, η υποχρέωση για την κατασκευή, επισκευή και συντήρηση των πεζοδρομίων στις οδούς και τις πλατείες βαρύνει κατά νόμον τους παρόδιους ιδιοκτήτες, καθένας από τους οποίους υποχρεούται να κατασκευάζει, επισκευάζει και συντηρεί το τμήμα του πεζοδρομίου που βρίσκεται μπροστά από την ιδιοκτησία του. Το δικάσαν δικαστήριο δέχθηκε, περαιτέρω, ότι, κατά την έννοια των ίδιων διατάξεων, ο οικείος Δήμος εκτελεί απλώς τις ως άνω εργασίες για λογαριασμό και με δαπάνες των ιδιοκτητών εκείνων που αμελούν ή εκπληρώνουν πλημμελώς τις σχετικές υποχρεώσεις τους. Ακολούθως, το διοικητικό εφετείο έκρινε ότι οι ως άνω διατάξεις του Κτιριοδομικού Κανονισμού δεν έχουν τεθεί καθ' υπέρβαση της νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως του

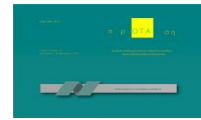
ΜΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

άρθρου 26 του Γ.Ο.Κ., όπως αβασίμως προέβλεπε η αναιρεσείουσα, διότι αντικείμενο της εξουσιοδοτήσεως είναι η ρύθμιση όλων των κτιριοδομικού χαρακτήρα ζητημάτων που βελτιώνουν την άνεση και υγεία ενοίκων και περιοίκων και την ασφάλεια και τη λειτουργικότητα των κτιρίων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η υποχρέωση των παρόδων ιδιοκτητών για την κατασκευή, επισκευή και συντήρηση των πεζοδρομίων που βρίσκονται μπροστά από τις ιδιοκτησίες τους για άνετη και ασφαλή διέλευση των ενοίκων και λοιπών διερχομένων. Επίσης, το δικάσαν δικαστήριο δέχθηκε ότι η ευθύνη των παρόδων ιδιοκτητών αναφορικά με τα πεζοδρόμια ορίζεται με σαφήνεια στο άρθρο 24 παρ. 2 εδ. 1 του Κτιριοδομικού Κανονισμού και, κατά συνέπεια, απέρριψε με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ως αβάσιμα τα προβληθέντα από την αναιρεσείουσα περί μη ισχύος των εν λόγω διατάξεων του ως άνω Κανονισμού καθώς και τα προβληθέντα περί θεμελιώσεως της ευθύνης σε άλλες γενικές και προγενέστερες διατάξεις όπως και σε διατάξεις που ρυθμίζουν την επισκευή και συντήρηση δημοτικών οδών (π.δ. της 23/28.11.1929, Α' 421 και ν. 3155/1955, Α' 65). Περαιτέρω, το διοικητικό εφετείο με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έκανε δεκτό ότι η αποζημιωτική αξίωση της πρ.ΟΤΑ ση

αναιρεσείουσας δεν μπορούσε να βρει έρεισμα ούτε στο άρθρο 13 του β.δ/τος της 24.9/20.12.1958 (Α' 171), το οποίο αναφέρεται στο δικαίωμα των ΟΤΑ για εκμετάλλευση πεζοδρομίων, διότι αφορά τις περιπτώσεις εκείνες, κατά τις οποίες χορηγείται δικαίωμα εκμεταλλεύσεως των πεζοδρομίων κατόπιν σχετικής αδειάς για ορισμένο χρονικό διάστημα, γεγονός που δεν συμβαίνει εν προκειμένω, διότι κανένας από τους παρόδους ιδιοκτήτες δεν ζήτησε άδεια από τον Δήμο... για χρήση ή εκμετάλλευση του πεζοδρομίου, όπου υπέστη η αναιρεσείουσα το ατύχημα, αλλά, αυτοί, αντί να πλακοστρώσουν το εν λόγω πεζοδρόμιο, τοποθέτησαν υαλότουβλα για τον φωτισμό του υπογείου τους. Κατόπιν αυτών, το δικάσαν δικαστήριο έκρινε ότι, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις του Κτιριοδομικού Κανονισμού, υπόχρεοι για την επισκευή και συντήρηση του υαλόφρακτου πλαισίου, τμήμα του οποίου υποχώρησε, προκαλώντας τον τραυματισμό της αναιρεσείουσας, ήταν οι κύριοι του ακινήτου, που τοποθέτησαν υαλότουβλα για τον φωτισμό του υπογείου της πολυκατοικίας τους, επικυρώνοντας την πρωτόδικη απόφαση. Με την κρίση όμως αυτή το διοικητικό εφετείο εσφαλμένως ερμήνευσε και εφάρμοσε τις ως άνω διατάξεις, κατά τα ήδη εκτεθέντα στην σκέψη 7. Για τον

MΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

λόγο αυτόν, βασίμως προβαλλόμενο, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, η δε υπόθεση, η οποία χρειάζεται διευκρίνιση ως προς το πραγματικό, πρέπει να παραπεμφθεί στο δικάσαν δικαστήριο για νέα νόμιμη κρίση.

Διὰ τὰ ὑπὸ

Δέχεται την αίτηση.

Αναιρεί την 2212/2006 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, στο οποίο παραπέμπει την υπόθεση σύμφωνα με το σκεπτικό.

Β. Σύμπραξη πιστοποιημένων επαγγελματιών στη διαδικασία απονομής συνταξιοδοτικών παροχών
ΣΤΕ ολ 750/ 2023

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Η σύμπραξη πιστοποιημένων επαγγελματιών στη διαδικασία απονομής συνταξιοδοτικών παροχών από τον e-ΕΦΚΑ δεν αντίκειται στο Σύνταγμα.

Με την 750/2023 απόφαση της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας απορρίφθηκε αίτηση ακυρώσεως της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Συλλόγων Εργαζομένων ΙΚΑ ΕΤΑΜ (ΠΟΣΕ ΙΚΑ

ΕΤΑΜ), της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Προσωπικού Οργανισμών Κοινωνικής Πολιτικής (ΠΟΠΟΚΠ) και ενός φυσικού προσώπου κατά απόφασης του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Με την απόφαση αυτή καθορίστηκαν, μεταξύ άλλων, οι προϋποθέσεις, οι κανόνες και η διαδικασία για την πιστοποίηση επαγγελματιών, οι οποίοι, κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 255 και 257 του ν. 4798/2021, μπορούν να συμπράττουν στη διαδικασία απονομής συνταξιοδοτικών παροχών (κύριων και επικουρικών συντάξεων) από τον Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ).

Ειδικότερα, με την απόφαση της Ολομελείας του Δικαστηρίου κρίθηκαν τα ακόλουθα:

α) Οι αιτούσες Ομοσπονδίες με έννομο συμφέρον ασκούν την ως άνω αίτηση, ενόψει των καταστατικών τους σκοπών και των προβαλλόμενων ισχυρισμών τους (ιδίως περί νόθευσης και απαξίωσης του δημοσίου χαρακτήρα της κοινωνικής ασφάλισης). Αντίθετη μειοψηφία.

Το έννομο συμφέρον του τρίτου αιτούντος, φερόμενου ως ασφαλισμένου του ήδη e-ΕΦΚΑ, ο

οποίος είχε υποβάλει αίτηση συνταξιοδότησης προς τον εν λόγω Φορέα, έχει εκλείψει κατά τον χρόνο της συζήτησης της ως άνω αίτησης, εφόσον με απόφαση του αρμοδίου Διευθυντή του ανωτέρω Φορέα έχει απονεμηθεί σε αυτόν σύνταξη γήρατος χωρίς σύμπραξη ιδιωτών σε χρόνο, μάλιστα, που ο μηχανισμός της απονομής συνταξιοδοτικών παροχών από πιστοποιημένους επαγγελματίες δεν είχε αρχίσει να λειτουργεί.

β) Οι διατάξεις των άρθρων 255 και 257 του ν. 4798/2021 δεν αντίκεινται στις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 3, 26 παρ. 2, 103 παρ. 1 και 22 παρ. 5, 93 παρ. 1, 94 παρ. 1, 95 παρ. 1 περ. α' και 5 καθώς και 4 παρ. 1 και 103 παρ. 4 του Συντάγματος. Τούτο δε ιδίως διότι i) με τις ανωτέρω διατάξεις του ν. 4798/2021 και της προσβαλλόμενης υπουργικής απόφασης δεν μεταβάλλεται ο φορέας παροχής κοινωνικής ασφάλισης, δοθέντος ότι οι απονεμόμενες με το άρθρο 255 παρ. 1 περ. β' του ν. 4798/2021 στους πιστοποιημένους επαγγελματίες αρμοδιότητες ασκούνται εντός του e-ΕΦΚΑ, ο οποίος αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, ii) οι πιστοποιημένοι επαγγελματίες (δικηγόροι και λογιστές), οι οποίοι εγγράφονται σε τηρούμενο και πρ ΟΤΑ ση

εποπτευόμενο από τον e-ΕΦΚΑ μητρώο, κατόπιν επιτυχούς περάτωσης σεμιναρίου επιμόρφωσης και, ακολούθως, επιτυχούς συμμετοχής τους σε εξετάσεις επί θεματικών ενοτήτων που αντιστοιχούν στα σχέδια αποφάσεων και στις αποφάσεις που καλούνται να συντάξουν, διαθέτουν τα αναγκαία προσόντα και την κατάλληλη εξειδίκευση και εμπειρογνωμοσύνη για την άσκηση των ανωτέρω αρμοδιοτήτων τους, υπέχουν δε αυξημένη ευθύνη ακόμα και μετά την περάτωση του έργου τους, iii) η ανάθεση των εν λόγω αρμοδιοτήτων στους πιστοποιημένους επαγγελματίες, οι οποίες κατατείνουν στην έκδοση πράξεων απονομής σύνταξης του e-ΕΦΚΑ, και, επομένως, στη διασφάλιση στους συνταξιούχους παροχών που επιτρέπουν την αξιοπρεπή διαβίωσή τους, αποσκοπεί στην επιτάχυνση της απονομής συντάξεων και στην ενίσχυση του συστήματος απονομής συντάξεων του ανωτέρω Φορέα μέχρι την πλήρη ψηφιοποίησή του, έχει δηλαδή προσωρινό χαρακτήρα, iv) οι πράξεις απονομής σύνταξης, ως πράξεις του e-ΕΦΚΑ, υπόκεινται, καταρχήν, στις προβλεπόμενες κατά την κείμενη νομοθεσία διοικητικές (ενδικοφανείς) προσφυγές ενώπιον των αρμοδίων ΜΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

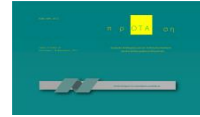
οργάνων, το αυτό δε ισχύει και ως προς τις προσυνταξιοδοτικές βεβαιώσεις, ν) προβλέπεται η διενέργεια αφενός υποχρεωτικού δειγματοληπτικού ελέγχου και αφετέρου ελέγχου κατά την κρίση της υπηρεσίας των πράξεων απονομής σύνταξης, καθώς και η ανάκληση ή η μεταρρύθμισή τους, εφόσον διαπιστωθεί ότι οι βεβαιώσεις ή τα σχέδια αποφάσεων με βάση τα οποία χορηγήθηκε η σύνταξη είναι εσφαλμένα ή ελλιπή, vi) οι ασφαλισμένοι δεν στερούνται δικαστικής προστασίας, δεδομένου ότι οι πράξεις απονομής σύνταξης, όπως, άλλωστε, και οι πράξεις τυχόν ανάκλησης ή μεταρρύθμισής τους, υπόκεινται, ως ατομικές διοικητικές πράξεις, σε προσφυγή ουσίας ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου προβαλλόμενων ότι συνεπεία της ανεπίτρεπτης ανάθεσης αρμοδιότητας έκδοσης πράξεων απονομής σύνταξης σε ιδιώτες αλλοιώνεται η προβλεπόμενη στα άρθρα 93, 94 και 95 του Συντάγματος διάκριση των δικαιοδοσιών, εφόσον τα διοικητικά δικαστήρια ελέγχουν μόνο διοικητικές πράξεις και όχι πράξεις προερχόμενες από ιδιώτες. Εξάλλου, οι διατάξεις του ν. 4798/2021, οι οποίες ορίζουν ότι οι

πρ ΟΤΑ ση

βεβαιώσεις και τα σχέδια που συντάσσουν οι πιστοποιημένοι επαγγελματίες καθώς και οι δυνάμενες να εκδοθούν από αυτούς συνταξιοδοτικές βεβαιώσεις παράγουν πλήρη απόδειξη ως προς τα στοιχεία που εμπεριέχονται σε αυτές, δεν αποκλείουν τον έλεγχο της ορθότητας των διοικητικών πράξεων που θα εκδοθούν με βάση τις ανωτέρω βεβαιώσεις και σχέδια τόσο από τη Διοίκηση όσο και από τα Δικαστήρια και vii) η έκδοση πράξεων απονομής σύνταξης με τη σύμπραξη πιστοποιημένου επαγγελματία εναπόκειται, πάντως, στη διακριτική ευχέρεια του ασφαλισμένου. Αντίθετη μειοψηφία.

γ) Η εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρο 255 παρ. 7 περ. α' του ν. 4798/2021), κατ'επίκληση της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη υπουργική απόφαση, είναι ειδική και ορισμένη, δεδομένου ότι προσδιορίζει κατά τρόπο συγκεκριμένο τα προς ρύθμιση θέματα από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, τα οποία αποτελούν «ειδικότερα θέματα» κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος, ορισμένα δε εξ αυτών έχουν, εν μέρει, και λεπτομερειακό χαρακτήρα. Εξάλλου, από την άνω εξουσιοδοτική διάταξη δεν προκύπτει

MΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

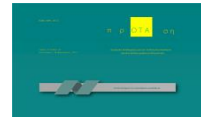
ότι ο φορέας επιμόρφωσης πρέπει, κατ' ανάγκην, να διαφοροποιείται από τον φορέα πιστοποίησης ενώ, άλλωστε, η επιμόρφωση και η πιστοποίηση των ως άνω ιδιωτών επαγγελματιών αποβλέπουν στη διευκόλυνση της χορήγησης από τον e-ΕΦΚΑ της κύριας σύνταξης και των λοιπών παροχών που προβλέπονται από τη νομοθεσία, δηλαδή στην εκπλήρωση της αποστολής του.

Συναφείς οι 751-3/2023 αποφάσεις της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΘΕΜΑ

A. Υπηρεσιακή Κατάσταση Υπαλλήλων

B. Εφαρμογή του Εθνικού Συστήματος Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης

A. Υπηρεσιακή Κατάσταση Υπαλλήλων

ΘΕΜΑ: Υπηρεσιακή Κατάσταση Υπαλλήλων

Εγκύκλιος: ΔΙΔΑΔ/Φ.31.72/3195/οικ.5363/28.3.2023 (ΑΔΑ: Ψ23Τ46ΜΤΛ6- 1ΚΘ) του Υπουργείου Εσωτερικών

Σε συνέχεια αιτημάτων ενδιαφερομένων που απεστάλησαν στην Υπηρεσία μας, και όσον αφορά ζητήματα αρμοδιότητάς μας, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Τα κατά κλάδους/ειδικότητες προσόντα διορισμού/ πρόσληψης στους φορείς του Δημοσίου καθορίζονται με το «Προσοντολόγιο» (Π.Δ. 85/2022, όπως ισχύει). Ειδικότερα, τα άρθρα 3 και 4 του «Προσοντολογίου» ορίζουν, αντίστοιχα, ότι:

- «1. Θέσεις της κατηγορίας Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ) είναι εκείνες για τις οποίες ως τυπικό προσόν διορισμού ή πρόσληψης ορίζεται το πτυχίο ή δίπλωμα τμήματος ή σχολής πανεπιστημιακού τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης της ημεδαπής ή ακαδημαϊκά ισοδύναμος ή ισότιμος τίτλος αντίστοιχης ειδικότητας σχολών της αλλοδαπής. 2. Για τους κλάδους και ειδικότητες της κατηγορίας ΠΕ των

οποίων η ονομασία είναι ίδια με την ονομασία πτυχίου ή διπλώματος Α.Ε.Ι., προσόν διορισμού ή πρόσληψης ορίζεται το ομώνυμο ή αντίστοιχο κατά κλάδο και ειδικότητα πτυχίο ή δίπλωμα Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ακαδημαϊκά ισοδύναμος ή ισότιμος τίτλος αντίστοιχης ειδικότητας σχολών της αλλοδαπής...».

- «1. Θέσεις της κατηγορίας Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕ) είναι εκείνες για τις οποίες ως τυπικό προσόν διορισμού ή πρόσληψης ορίζεται το πτυχίο ή δίπλωμα τμήματος ή σχολής τεχνολογικού τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης ή Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.) της ημεδαπής ή ισότιμος τίτλος αντίστοιχης ειδικότητας σχολών της ημεδαπής ή της αλλοδαπής. 2. Για τους κλάδους και ειδικότητες της κατηγορίας ΤΕ των οποίων η ονομασία είναι ίδια με την ονομασία πτυχίου ή διπλώματος Τ.Ε.Ι. προσόν διορισμού ή πρόσληψης ορίζεται το ομώνυμο ή αντίστοιχο κατά κλάδο και ειδικότητα πτυχίο ή δίπλωμα Τ.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ισότιμος τίτλος αντίστοιχης ειδικότητας σχολών της αλλοδαπής...».

Συναφώς αναφέρεται ότι σύμφωνα με τα άρθρα 76, 77 και 97 του Υπαλληλικού

Κώδικα (ν. 3852/2007, όπως ισχύει), η κατηγορία πανεπιστημιακής εκπαίδευσης (ΠΕ) είναι σαφώς διακριτή από την κατηγορία Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕ) και μάλιστα η κατηγορία ΤΕ έπεται της κατηγορίας ΠΕ κατά το προβάδισμα κατηγοριών.

Ειδικότερα, το άρθρο 97 του Υπαλληλικού Κώδικα (Υ.Κ.) αναφορικά με το προβάδισμα των κατηγοριών ορίζει ότι: «Το προβάδισμα μεταξύ των υπαλλήλων καθορίζεται ως εξής: α) Μεταξύ υπαλλήλων που ανήκουν σε διαφορετικές κατηγορίες προηγούνται οι υπάλληλοι της κατηγορίας ΕΘ και ακολουθούν κατά σειρά οι υπάλληλοι της κατηγορίας ΠΕ, της κατηγορίας ΤΕ, της κατηγορίας ΔΕ και τέλος οι υπάλληλοι της κατηγορίας ΥΕ...».

Επιπροσθέτως, στις διατάξεις του άρθρου 70 του Υ.Κ., με τίτλο «Μετάταξη σε θέση κλάδου ανώτερης κατηγορίας» ορίζεται ότι: «1. Μετάταξη υπαλλήλου σε κενή θέση κλάδου ανώτερης κατηγορίας του ίδιου Υπουργείου ή της ίδιας δημόσιας υπηρεσίας ή του ίδιου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου αντίστοιχα, επιτρέπεται μετά από αίτηση του υπαλλήλου και ύστερα από γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου του κλάδου στον οποίο μετατάσσεται. Ο

μετατασσόμενος πρέπει να κατέχει τον τίτλο σπουδών που απαιτείται για τον κλάδο στον οποίο μετατάσσεται...».

Επιπροσθέτως, επισημαίνεται ότι με το ν. 4610/2019 «Συνέργειες Πανεπιστημίων – Τ.Ε.Ι., πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, πειραματικά σχολεία, ΓΑΚ» ρυθμίστηκαν ζητήματα των Τ.Ε.Ι. που εντάχθηκαν σε αντίστοιχα Πανεπιστήμια. Ενδεικτικά, αναφέροντας την περίπτωση του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, το οποίο εντάχθηκε στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, όσον αφορά τους απονεμόμενους τίτλους σπουδών, με τις διατάξεις των παρ. 2 και 5 του άρθρου 21 του ανωτέρω νόμου, ορίζονται τα εξής: «2. Η ακαδημαϊκή λειτουργία των Τμημάτων του Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας συνεχίζεται μεταβατικά μέχρι την αποφοίτηση των ήδη εγγεγραμμένων, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος, φοιτητών οι οποίοι συνεχίζουν και ολοκληρώνουν το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Τ.Ε.Ι. εισαγωγής τους και λαμβάνουν τον αντίστοιχο τίτλο σπουδών Τ.Ε.Ι. ...» και «5. Οι προπτυχιακοί φοιτητές που εξετάζονται επιτυχώς στα απαιτούμενα για τη λήψη πτυχίου υποχρεωτικά και μαθήματα επιλογής του πρώτου κύκλου σπουδών του Τμήματος Τ.Ε.Ι. εισαγωγής τους,

ΜΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

χωρίς να έχουν υπερβεί τη διάρκεια εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του τίτλου σπουδών, σύμφωνα με το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών, προσαυξανόμενη κατά τέσσερα (4) εξάμηνα, έχουν τη δυνατότητα, με τον περιορισμό της παραγράφου 1, με αίτηση, που καταθέτουν στη Γραμματεία του Τμήματος στο οποίο εντάσσονται, αντί να ορκιστούν και να λάβουν πτυχίο Τ.Ε.Ι., να παρακολουθήσουν επιπλέον μαθήματα από το πρόγραμμα σπουδών του αντίστοιχου Τμήματος Πανεπιστημίου και να λάβουν πτυχίο πανεπιστημιακής εκπαίδευσης...Τα επιπλέον μαθήματα καθορίζονται με πράξη του Προέδρου του Τμήματος, που εκδίδεται ύστερα από απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, η οποία εγκρίνεται από τη Σύγκλητο και με την οποία γίνεται αντιστοίχιση μαθημάτων του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Τ.Ε.Ι. με μαθήματα του προγράμματος σπουδών του Τμήματος του Πανεπιστημίου. Η απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, του προηγούμενου εδαφίου, με τους πρόσθετους όρους λήψης πτυχίου Πανεπιστημίου, εκδίδεται έως τις 30.6.2019 και σε κάθε περίπτωση πριν

από την υποβολή της αίτησης από τους φοιτητές...».

Σχετικά με τη διαδικασία επιλογής και τοποθέτησης Προϊσταμένων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 84 του Υ.Κ., ορίζεται ότι: «1. Ως Προϊστάμενοι Γενικής Διεύθυνσης επιλέγονται υπάλληλοι της κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, κατά τα ειδικώς προβλεπόμενα στις οικείες οργανικές διατάξεις, εφόσον:... 2. Ως Προϊστάμενοι Διεύθυνσης ή αντίστοιχου ή ενδιάμεσου (μεταξύ Διεύθυνσης και Τμήματος) επιπέδου οργανικών μονάδων επιλέγονται υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, κατά τα ειδικώς προβλεπόμενα στις οικείες οργανικές διατάξεις, εφόσον:... 3. Ως Προϊστάμενοι Τμήματος ή αντίστοιχου επιπέδου οργανικής μονάδας επιλέγονται υπάλληλοι ΠΕ ή ΤΕ ή ΔΕ, κατά τα ειδικώς προβλεπόμενα στις οικείες οργανικές διατάξεις, εφόσον...».

Συναφώς και όσον αφορά τις διατάξεις του άρθρου 87 του ΥΚ περί αναπλήρωσης προϊσταμένων: «1. Τον προϊστάμενο, που απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνει στα καθήκοντα του ο ανώτερος κατά βαθμό προϊστάμενος των υποκείμενων οργανικών μονάδων, εφόσον ανήκει σε κλάδο του οποίου οι υπάλληλοι

προβλέπεται ότι μπορούν να προΐστανται σύμφωνα με τις οικείες οργανικές διατάξεις... 2. Αν δεν υπάρχουν υποκείμενες οργανικές μονάδες, τον προϊστάμενο αναπληρώνει στα καθήκοντα του ο ανώτερος κατά βαθμό υπάλληλος που υπηρετεί στην ίδια οργανική μονάδα, εφόσον ανήκει σε κλάδο του οποίου οι υπάλληλοι προβλέπεται ότι μπορούν να προΐστανται σύμφωνα με τις οικείες οργανικές διατάξεις...».

Περαιτέρω, όσον αφορά την τήρηση του προβαδίσματος των κατηγοριών και σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ 2811-2813/2017, 2816-2818/2017), οι οποίες ακύρωσαν οργανικές διατάξεις φορέων, καθώς «...ο προσβαλλόμενος οργανισμός παρανόμως προβλέπει την επιλογή διαζευκτικώς υπαλλήλων διαφορετικής κατηγορίας (ΠΕ ή ΤΕ) ως Προϊσταμένων σε όλες τις αναφερθείσες οργανικές μονάδες (Διευθύνσεις και Τμήματα), καταργώντας αδιακρίτως το θεσπιζόμενο προβάδισμα με το άρθρο 97...», η Υπηρεσία μας εξέδωσε την αριθ. πρωτ. ΔΙΔΑΔ/Φ.35/2412/οικ.21795/18-6-2018 (ΑΔΑ: ΨΤΜΓ465ΧΘΨ-ΣΟΔ) εγκύκλιο, με την οποία δόθηκαν οι απαραίτητες οδηγίες και διευκρινίσεις προς τις πρ ΟΤΑ ση

αρμόδιες Υπηρεσίες για τη σύνταξη ή την τροποποίηση Οργανισμών του Δημοσίου και των ΝΠΔΔ.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, προκύπτει ότι, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, η ένταξη των υπαλλήλων σε θέσεις κλάδου των οριζόμενων εκ του Υπαλληλικού Κώδικα κατηγοριών και η διατήρηση της διάκρισης και του προβαδίσματος των κατηγοριών αυτών αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του συστήματος της υπηρεσιακής εξέλιξης των υπαλλήλων και ειδικότερα όσον αφορά την τοποθέτηση προϊσταμένων κατόπιν επιλογής ή και σύμφωνα με τις διατάξεις περί αναπλήρωσης. Προκύπτει, σε κάθε περίπτωση, η βούληση του νομοθέτη για διάκριση των κατηγοριών ΤΕ και ΠΕ, με προβάδισμα στην κατηγορία ΠΕ. Προς επίρρωση των ανωτέρω, στην περίπτωση της μετάταξης από θέση κλάδου της κατηγορίας ΤΕ σε θέση κλάδου της κατηγορίας ΠΕ, τηρουμένου του προβαδίσματος των κατηγοριών, η μετάταξη ορίζεται ως μετάταξη σε ανώτερη κατηγορία.

Επισημαίνεται, δε, ότι, σε κάθε περίπτωση, η κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, άνευ κατοχής βασικού τίτλου σπουδών από αυτούς που

προβλέπονται ως απαιτούμενο τυπικό προσόν για τον διορισμό σε θέση κλάδου της ΠΕ κατηγορίας κατά τα ανωτέρω, δεν μπορεί να αποτελέσει τυπικό προσόν για την ένταξη υπαλλήλου στην ΠΕ κατηγορία, δεδομένου ότι δεν προβλέπεται. Ωστόσο, ο μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών λαμβάνεται υπόψη για τη βαθμολογική εξέλιξη υπαλλήλου κατηγορίας ΤΕ, σύμφωνα με τις διατάξεις του βαθμολογίου του Υπαλληλικού Κώδικα, και δύναται να ληφθεί υπόψη και για την μισθολογική του εξέλιξη εφόσον κριθεί συναφής, σύμφωνα με τις διατάξεις του μισθολογίου (ν. 4354/2015).

Επίσης, σύμφωνα με πάγια νομολογία (ΣτΕ 548/2016, 2616/2014, ΑΠ 522/2013), τα πτυχία των Α.Ε.Ι. δεν εξομοιώνονται, για κάθε συνέπεια, με τα πτυχία των Τ.Ε.Ι., παρότι αμφότερα εντάσσονται στην ανώτατη εκπαίδευση, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4485/2017 (Α'114), η οποία ορίζει ότι: «2. Η ανώτατη εκπαίδευση αποτελείται από διακριτούς παράλληλους τομείς: α) τον πανεπιστημιακό τομέα, που περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια... και β) τον τεχνολογικό τομέα, που

περιλαμβάνει τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.)...».

Τέλος, η ίδια η Τεχνολογική Εκπαίδευση, όπως αυτή ρυθμίζεται από τις διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, διαφοροποιείται τόσο εντός της ίδιας αυτής βαθμίδας εκπαίδευσης (π.χ. Τ.Ε.Ι., Α.Τ.Ε.Ι., ισοτιμίες τίτλων σπουδών ΚΑΤΕΕ με ΤΕΙ, κ.ά.), οπότε και αβίαστα προκύπτει ότι αφενός οι απόφοιτοι Τεχνολογικής Εκπαίδευσης δεν απολαύουν όλοι άνευ ετέρου τα ίδια δικαιώματα και περαιτέρω οι απόφοιτοι Τεχνολογικής Εκπαίδευσης δεν είναι δυνατόν να εξομοιωθούν, για κάθε συνέπεια, με τους αποφοίτους πανεπιστημιακής εκπαίδευσης κατ'αρχάς διότι το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα μέχρι την κατάργηση των Τ.Ε.Ι. δεν παρείχε αυτή τη δυνατότητα αλλά και προκειμένου να καταστούν πτυχιούχοι ΑΕΙ προβλέφθηκαν ειδικές διατάξεις με ειδικές πρόσθετες προϋποθέσεις, και επιπλέον θα θίγονταν δικαιώματα αποφοίτων πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Σχετικά ερωτήματα που εκκρεμούν στην Υπηρεσία μας, τα οποία απαντώνται με την παρούσα, δε θα απαντηθούν μεμονωμένα.

Η παρούσα εγκύκλιος έχει αναρτηθεί κεντρικά στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών, www.ypes.gr, στη διαδρομή «Ανθρώπινο Δυναμικό Δημοσίου Τομέα – Ανθρώπινο Δυναμικό».

Η Γενική Γραμματέας
Παρασκευή Χαραλαμπογιάννη

Β. Εφαρμογή του Εθνικού Συστήματος Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης

ΘΕΜΑ: «Εφαρμογή του Εθνικού Συστήματος Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης - καταγραφή και ταξινόμηση αρμοδιοτήτων των φορέων της Δημόσιας Διοίκησης - Προκαταρκτικές Ενέργειες».

Εγκύκλιος: ΔΙΔΔΑ/Φ.30/8087/ 8.5.2023 (ΑΔΑ: 64ΑΓ46ΜΤΛ6- ΝΩΦ) του Υπουργείου Εσωτερικών

Με το Α' μέρος του ν.5013/2023 (Α' 12) «Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, διαχείριση κινδύνων στον δημόσιο τομέα και άλλες διατάξεις» θεσμοθετήθηκε η εφαρμογή του Εθνικού Συστήματος Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης (ΠΕΔ) στην Ελληνική

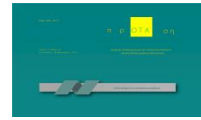
Δημόσια Διοίκηση.

Η Πολυεπίπεδη Διακυβέρνηση σύμφωνα με τον ν.5013/2023 ορίζεται ως το ενιαίο λειτουργικά διοικητικό πλέγμα, στο πλαίσιο του οποίου διασφαλίζεται, κυρίως με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών της πληροφορικής και της επικοινωνίας (ΤΠΕ), η συστημική συνεργασία των διοικητικών επιπέδων, κάθετα και οριζόντια ανά δημόσια πολιτική.

Αντιστοίχως, τα επίπεδα διακυβέρνησης του Εθνικού Συστήματος Διακυβέρνησης διακρίνονται σε εθνικό επίπεδο, ήτοι το κεντρικό και το αποκεντρωμένο, καθώς και σε τοπικό επίπεδο, όπως διαρθρώνεται σε περιφερειακό και δημοτικό.

Ειδικότερα, με τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 5013/2023 ρυθμίζονται τα εξής θέματα:

ΜΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

1. Πεδίο Εφαρμογής (άρ.4)

Το Εθνικό Σύστημα Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης εφαρμόζεται στον δημόσιο τομέα, όπως ορίζεται στην περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), καθώς και σε όλα τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του δημόσιου τομέα, ανεξαρτήτως της υπαγωγής τους στη Γενική Κυβέρνηση.

2. Εθνικό Σύστημα Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης (άρ. 5)

Α. Το Εθνικό Σύστημα Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης είναι το σύστημα σύμφωνα με το οποίο οι ασκούμενες δημόσιες πολιτικές ταξινομούνται, σύμφωνα και με το Διεθνές Πρότυπο COFOG, καταγράφονται, κατηγοριοποιούνται, κατανέμονται και εποπτεύονται με σκοπό τη

βελτιστοποίηση του συντονισμού, της διάδρασης και της συλλειτουργίας των διαφορετικών επιπέδων διακυβέρνησης.

Για την υλοποίηση του Εθνικού Συστήματος Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης ορίζονται τα εξής θεσμικά όργανα:

- Υπουργός Εσωτερικών, ως Συντονιστής του Εθνικού Συστήματος Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης,
- Γενικός Γραμματέας Ανθρώπινου Δυναμικού Δημόσιου Τομέα του Υπουργείου Εσωτερικών, ως το Κεντρικό Σημείο Αναφοράς,
- Καθ' ύλην αρμόδιοι Γενικοί ή Ειδικοί Γραμματείς κάθε Υπουργείου, καθώς και οι εκπρόσωποι των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας, της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας και της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, ως τα Επιμέρους Σημεία Αναφοράς.

- Εθνικό Συμβούλιο Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης, ως γνωμοδοτικό όργανο.
- Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Οργανώσεων της Γενικής Γραμματείας Ανθρώπινου Δυναμικού Δημόσιου Τομέα του Υπουργείου Εσωτερικών, ως Επιχειρησιακό Κέντρο Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης.
- Κατά περίπτωση συντονιστικά όργανα δημόσιας πολιτικής που συστήνονται σύμφωνα με το άρθρο 16.

B. Γενικές αρχές του Εθνικού Συστήματος Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης

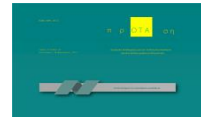
1. Το Εθνικό Σύστημα Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης δομείται και λειτουργεί ιδίως σύμφωνα με τις γενικές αρχές της χρηστής διοίκησης και καλής διακυβέρνησης του άρθρου 19 του ν. 4622/2019 (Α' 133) και τις αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης

του άρθρου 33 του ν. 4270/2014 (Α' 143), με στόχο την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

2. Οι ως άνω αρχές εφαρμόζονται κατά τη σύνταξη και εφαρμογή νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων, διοικητικών πράξεων, πολιτικών και δράσεων που αφορούν στη θέσπιση νέων ή στη μεταφορά υφιστάμενων αρμοδιοτήτων φορέων του δημόσιου τομέα.

3. Μεθοδολογία κατανομής αρμοδιοτήτων στα επίπεδα διακυβέρνησης σύμφωνα με τη λειτουργική ταξινόμηση (άρ.7)

Για την υλοποίηση του Εθνικού Συστήματος Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης εφαρμόζονται τα κάτωθι:

A. Συσχετισμός αρμοδιοτήτων προς τις δημόσιες πολιτικές

Η κατηγοριοποίηση των δημόσιων πολιτικών πραγματοποιήθηκε, σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Ταξινόμησης των λειτουργιών της Κυβέρνησης COFOG (Classification Of the Functions of Government) των Ηνωμένων Εθνών, με βάση το λειτουργικό κριτήριο, ήτοι την επιδίωξη συγκεκριμένου δημόσιου σκοπού, ως εξής:

- α) Σε πρώτο επίπεδο, δηλαδή ανά «λειτουργική περιοχή», γίνεται η ομαδοποίηση των δημοσίων πολιτικών στο πλέον ευρύ αλλά διακριτό πεδίο,
- β) σε δεύτερο επίπεδο, έκαστη «λειτουργική περιοχή» αναλύεται σε διακριτά, μερικότερα υποσύνολα, τους «λειτουργικούς τομείς»,
- γ) σε τρίτο επίπεδο, έκαστος «λειτουργικός τομέας», αναλύεται σε επιμέρους θεματικά αντικείμενα.

πρ ΟΤΑ ση

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν.5013/2023 και την υπ' αριθμ. ΔΙΔΔΑ/Φ.30/οικ.4490/16/3/2023 (ΦΕΚ 1694/Β/2-3-2023) απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών, ο συσχετισμός των αρμοδιοτήτων των φορέων της Δημόσιας Διοίκησης γίνεται στο τέταρτο επίπεδο και συγκεκριμένα σε κάθε θεματικό αντικείμενο ταξινομούνται οι επιμέρους αρμοδιότητες των φορέων του δημοσίου όπως προβλέπονται στους οργανισμούς τους.

B. Καταγραφή και ταξινόμηση αρμοδιοτήτων με βάση το περιεχόμενό τους

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν.5013/2023 και την υπ' αριθμ. ΔΙΔΔΑ/Φ.30/οικ.4490/16/3/2023 (ΦΕΚ 1694/Β/2-3-2023) απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών οι αρμοδιότητες καταγράφονται και ταξινομούνται με

βάση το περιεχόμενό τους σε:

- Επιτελικές: Αφορούν το σχεδιασμό πολιτικών, δράσεων, έργων, προγραμμάτων και άλλων συναφών δραστηριοτήτων των φορέων της δημόσιας διοίκησης.
- Υποστηρικτικές: Αφορούν τις αρμοδιότητες που υποστηρίζουν τις καθ' ύλην λειτουργίες του κάθε φορέα όπως ενδεικτικά η διοικητική υποστήριξη, η διαχείριση προσωπικού, ο προϋπολογισμός, οι προμήθειες, η διαχείριση των υποδομών, η μισθοδοσία και άλλες συναφείς υποστηρικτικές λειτουργίες.
- Εκτελεστικές: Αφορούν την υλοποίηση πολιτικών, δράσεων, έργων, προγραμμάτων και άλλων συναφών δραστηριοτήτων των φορέων της δημόσιας διοίκησης.
- Ελεγκτικές: Αφορούν την άσκηση ελέγχου κάθε είδους, είτε εσωτερικά στην υπηρεσία (οικονομικός, έλεγχος

δαπανών, πειθαρχικός έλεγχος κτλ) καθώς και εξωτερικών ελέγχων από ειδικές υπηρεσίες και σώματα με αποστολή τον έλεγχο σε τρίτους (πολίτες, υπηρεσίες, επιχειρήσεις, ΜΚΟ κτλ).

- Παρακολούθησης αποτελεσματικής πολιτικής και αξιολόγησης αποτελεσμάτων: Αφορούν λειτουργίες παρακολούθησης και αξιολόγησης της παραγωγικής λειτουργίας των φορέων σε όλο το φάσμα των επιτελικών, των εκτελεστικών, των ελεγκτικών και των υποστηρικτικών αρμοδιοτήτων τους.

Γ. Εντοπισμός των εμπλεκόμενων φορέων σε κάθε επίπεδο διακυβέρνησης

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν.5013/2023 και την υπ' αριθμ. ΔΙΔΔΑ/Φ.30/οικ.4490/16/3/2023 (ΦΕΚ 1694/Β/2-3-2023) απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών εντοπίζονται οι

εμπλεκόμενοι φορείς σε κάθε επίπεδο διακυβέρνησης και καταγράφονται οι συνέρνειες ανά αρμοδιότητα με τρίτους φορείς, καθώς και τυχόν επικαλύψεις, εφόσον υπάρχουν.

Κάθε φορέας του δημοσίου προβαίνει υποχρεωτικά εντός διαστήματος έξι (6) μηνών στις προαναφερόμενες ενέργειες, σύμφωνα με το άρθρο 4 της υπ' αριθμ. ΔΙΔΔΑ/Φ.30/οικ.4490/16-3-2023 (ΦΕΚ 1694/Β/2-3-2023) απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών.

4. Επιχειρησιακό Κέντρο Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης (άρ. 15)

Η Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Οργανώσεων της Γενικής Γραμματείας Ανθρώπινου Δυναμικού Δημοσίου Τομέα λειτουργεί ως Επιχειρησιακό Κέντρο Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης.

A. Αποστολή και Αρμοδιότητες

Αποστολή του Επιχειρησιακού Κέντρου της ΠΕΔ είναι η καταγραφή και κατηγοριοποίηση της νομοθεσίας και των κανονιστικών πράξεων της διοίκησης που αφορούν στην οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Συστήματος Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης, σύμφωνα με τη λειτουργική ταξινόμηση.

Το επιχειρησιακό κέντρο είναι αρμόδιο για τη διατύπωση απόψεων επί κάθε είδους νομοθετικής διάταξης ή κανονιστικής πράξης που δύναται να επηρεάσει τη δομή του Εθνικού Συστήματος Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης. Προς τον σκοπό αυτόν, εξετάζει τη συμμόρφωση των προωθούμενων ρυθμίσεων με τις γενικές αρχές του Εθνικού Συστήματος Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης, καθώς και τη διαθεσιμότητα και

καταλληλότητα των αναγκαίων πόρων, ιδίως του ανθρώπινου δυναμικού και της υλικοτεχνικής υποδομής και των οικονομικών πόρων, στο πλαίσιο κατάρτισης του προϋπολογισμού προγραμμάτων, για την αποτελεσματική εφαρμογή των ρυθμίσεων αυτών.

Το επιχειρησιακό κέντρο υποβάλλει τις απόψεις του προς τον Γενικό Γραμματέα Ανθρώπινου Δυναμικού Δημόσιου Τομέα επί των νομοθετικών ρυθμίσεων πριν από την κατάθεσή τους στη Βουλή και επί των σχεδίων οργανισμών του άρθρου 20 του ν.4622/2019 (Α' 133) πριν από την υποβολή τους προς επεξεργασία στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

Το επιχειρησιακό κέντρο υποστηρίζει επιστημονικά, τεχνικά και διοικητικά το Εθνικό Συμβούλιο Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης και τον Υπουργό

Εσωτερικών. Το επιχειρησιακό κέντρο υποβάλλει στον Γενικό Γραμματέα Ανθρώπινου Δυναμικού Δημόσιου Τομέα ετήσιες αναφορές μέχρι τον Φεβρουάριο του επόμενου, από το έτος αναφοράς, έτους.

Β. Πληροφοριακό Σύστημα Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης

Το έργο του επιχειρησιακού Κέντρου υποστηρίζεται από το Πληροφοριακό Σύστημα Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης, το οποίο βρίσκεται υπό ανάπτυξη και θα λειτουργήσει στο Υπουργείο Εσωτερικών, για την ψηφιοποίηση των στοιχείων των φορέων, των μονάδων, των αρμοδιοτήτων και των συναφών με αυτά διατάξεων και την ψηφιοποίηση των στοιχείων των πόρων των φορέων της Δημόσιας Διοίκησης (ακίνητα, εξοπλισμός, ανθρώπινοι πόροι).

Στόχος είναι να μπορούν να ανιχνευθούν επικαλύψεις καθώς και συνέργειες στις αρμοδιότητες των φορέων της Δημόσιας Διοίκησης και να τροφοδοτούνται τα σχετικά δεδομένα στη λήψη αποφάσεων σχετικών με το εξορθολογισμό της οργάνωσης και κατανομής των αρμοδιοτήτων στους εμπλεκόμενους φορείς, σε ένα ή περισσότερα επίπεδα διακυβέρνησης.

Το Πληροφοριακό Σύστημα της Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης θα περιλαμβάνει:

- Δεδομένα οργάνωσης του δημοσίου, σχετικά με τους φορείς, τις οργανικές μονάδες, τις αρμοδιότητες και τις σχετικές διατάξεις.
- Δεδομένα πόρων των φορέων του δημοσίου, σχετικά με την υλικοτεχνική υποδομή και τους ανθρώπινους πόρους.
- Δεδομένα από άλλα ηλεκτρονικά

συστήματα του δημοσίου μέσω διαλειτουργικότητας, όπως ενδεικτικά το ΟΠΣ Δημοσιονομικής Πολιτικής, το σύστημα «Μίτος» και άλλα.

- Δεδομένα που προκύπτουν στο πλαίσιο της διαβούλευσης που θα διενεργείται ψηφιακά στο Πληροφοριακό Σύστημα Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης.

Επιπλέον, θα μπορούν να αξιοποιούνται για την εφαρμογή της Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης δεδομένα όπως τα κάτωθι:

- Επεξεργασμένα δεδομένα από ηλεκτρονικά συστήματα του δημοσίου, όπως ενδεικτικά «taxisnet», «ΓΕΜΗ», «Εργάνη», Εθνικό Δημοτολόγιο και Ληξιαρχείο τα οποία θα μπορούν να εξάγονται και να αξιοποιούνται σε συνεργασία με τις αρμόδιες κατά σύστημα Υπηρεσίες.
- Στατιστικά στοιχεία και δείκτες της

Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.
- Κατά περίπτωση δεδομένα που τηρούνται από τρίτες δημόσιες υπηρεσίες.

Προκαταρκτικές ενέργειες για την εφαρμογή του Εθνικού Συστήματος Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης

Λαμβάνοντας υπόψη το προαναφερθέν πλαίσιο της Πολυεπίπεδης Διακυβέρνησης παρακαλούμε για την ταξινόμηση, καταγραφή των αρμοδιοτήτων του φορέα σας στο συνημμένο «Δελτίο Καταγραφής Αρμοδιοτήτων», ακολουθώντας τις ενσωματωμένες σε αυτό οδηγίες. Ειδικότερα, στο προαναφερθέν Δελτίο θα καταγραφούν τα εξής:

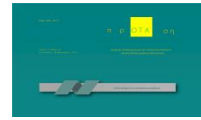
1. Τα στοιχεία του Φορέα και του υπεύθυνου ενημέρωσης.
2. Το κείμενο κάθε αρμοδιότητας όπως

ακριβώς έχει προβλεφθεί στη σχετική με αυτή διάταξη (Νόμος, Π.Δ., Απόφαση κτλ).

3. Η συγκεκριμένη διάταξη της πράξης (π.χ. παρ. 2, αρ. 4, Π.Δ. 133/2017, ΦΕΚ 169/Α) που προβλέπει την αρμοδιότητα. Στην περίπτωση που οι διατάξεις είναι περισσότερες από μία, θα αναγράφονται όλες.

4. Η ταξινόμηση κάθε αρμοδιότητας επιλέγοντας μεταξύ α) επιτελικής, β) υποστηρικτικής, γ) εκτελεστικής, δ) ελεγκτικής και ε) παρακολούθησης αποτελεσματικής πολιτικής και αξιολόγησης αποτελεσμάτων.

5. Η υπαγωγή κάθε αρμοδιότητας με βάση το περιεχόμενό της σε λειτουργικές περιοχές (1ο επίπεδο) και λειτουργικούς τομείς (2ο επίπεδο) της δομής COFOG (Classification Of the Functions Of Government). Επιπλέον, η

υπαγωγή κάθε αρμοδιότητας σε θεματικό αντικείμενο (3ο επίπεδο) εκ των ορισθέντων στο Παράρτημα της με αριθμ. ΔΙΔΔΑ/Φ.30/οικ.4490/16/3/2023 (ΦΕΚ 1694/Β/2-3-2023) Υπουργικής Απόφασης.

(Στην περίπτωση που η αρμοδιότητα δεν είναι δυνατό να ταξινομηθεί σε κάποιο από τα θεματικά αντικείμενα του 3ου επιπέδου, τότε ταξινομείται στον λειτουργικό τομέα (2ο επίπεδο) «που δεν κατηγοριοποιείται αλλού (π.δ.κ.α.)»

6. Η καταγραφή ανά αρμοδιότητα τυχόν συνεργειών με άλλους φορείς σε οποιοδήποτε επίπεδο διακυβέρνησης.

7. Η καταγραφή ανά αρμοδιότητα τυχόν επικαλύψεων με άλλους φορείς σε οποιοδήποτε επίπεδο διακυβέρνησης.

Κατόπιν συμπλήρωσης των ανωτέρω στοιχείων, παρακαλούμε για την αποστολή του Δελτίου (σε ηλεκτρονική μορφή) στο Υπουργείο Εσωτερικών /Γενική Γραμματεία Ανθρώπινου Δυναμικού Δημόσιου Τομέα /Γενική

πρ ΟΤΑ ση

Διεύθυνση Δημοσίων Οργανώσεων /Διεύθυνση Δομών Διαδικασιών και Αρχείων, στην ηλεκτρονική διεύθυνση "ped@ypes.gov.gr".

Παρακαλούνται οι αποδέκτες να διαβιβάσουν την παρούσα εγκύκλιο στους φορείς που εποπτεύουν.

Ως προπαρασκευαστικό στάδιο των ενεργειών που απαιτούνται σύμφωνα με την σχετική Υπουργική Απόφαση,

παρακαλούνται οι φορείς να αποστείλουν σε ηλεκτρονική μορφή το συνημμένο αρχείο excel

συμπληρωμένο εντός διαστήματος δύο (2) μηνών στην ανωτέρω ηλεκτρονική διεύθυνση ταχυδρομείου.

Η αποστολή των ζητούμενων στοιχείων θα γίνει διακριτά από κάθε φορέα για τις δικές του αρμοδιότητες μέσω της

οικείας Διεύθυνσης Διοικητικού/Προσωπικού του σε ένα αρχείο.

Η Γενική Γραμματέας
Παρασκευή Χαραλαμπογιάννη

ΜΑΡΤΙΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ- 2023

